GERMÁN ARCINIEGAS

EPOPEA ÎN ROMANIA

ESTANCIA EN RUMANIA

POPAS ÎN ROMÂNIA

ESTANCIA EN RUMANÍA

Germán Arciniegas

GERMÁN ARCINIEGAS

POPAS ÎN ROMÂNIA

ESTANCIA EN RUMANÍA

TRADUCERE
ŞI ÎNGRIJIRE
DE EDIŢIE
PROF. UNIV.
PAUL ALEX. GEORGESCU

EDICIÓN
AL CUIDADO
DE PAUL ALEX. GEORGESCU
PROFESOR EN LA UNIVERSIDAD
DE BUCAREST

BUCUREŞTI – 1974
EDITURA PENTRU TURISM

CUPRINSUL		SUMARIO	

CUVÎNT ÎNAINTE

L-am cunoscut pe Germán Arciniegas acum doi ani, cu prilejul Congresului Internaţional de Viitorologie, într-un Bucureşti care trecea pe nesimţite de la ardorile verii la subtilităţile toamnei. În drum spre Hanul lui Manuc unde aveam să-i întîlnesc pe eminentul scriitor şi om de cultură columbian, străbăteam străzi, pieţe şi parcuri aurite de soarele înţelepţit al acelui început de toamnă şi mă gîndeam la superioritatea omului asupra naturii : ceea ce în aceasta se întîmplă succesiv, în anotimpuri, în lăuntrul fiinţelor umane şi în operele lor poate exista simultan — înflăcărarea verii şi luciditatea toamnei, exuberanţa culorii şi delicateţea nuanţei. Spiritele creatoare au ştiut de totdeauna să le îmbine, aşa cum au făcut gînditorii şi eseiştii Americii Latine, José Enrique Rodó, Alfonso Reyes, Mariano Picón Salas, prestigios continuaţi de Germán Arciniegas, în cărţi preţuite în toată lumea hispanică şi în afara ei. Îmi aminteam astfel tabloul viu, deopotrivă colorat şi pilduitor din

PRÓLOGO

Conocí a Germán Arciniegas hace dos años, con motivo del Congreso Internacional de Futurología, en un Bucarest que pasaba paulatinamente desde los ardores del verano a las sutilezas del otoño. Caminando hacia la Posada de Manuc donde debía encontrar al eximio ensayista y hombre de cultura colombiano, recorría calles, plazas y parques dorados por el sol ya escarmentado de aquel comienzo de septiembre, entregándome a cavilaciones sobre la superioridad del hombre frente a la naturaleza. Lo que en ésta ocurre sucesivamente, por estaciones, dentro de los seres humanos y en sus obras puede existir simultáneamente: el arrebato veraniego y la lucidez otoñal, la exuberancia del color y la delicadeza de los matices. Los espíritus creadores han sabido desde siempre aunar la vehemencia vital y el juicio crítico, tal como lo hicieron los ensayistas y pensadores humanistas de América latina, José Enrique Rodó, Alfonso Reyes, Mariano Picón Salas, prestigiosamente

Biografia Caraibilor, *sau dezbaterea plină de vervă şi ascuţime de spirit din* Studenţii la masa rotundă. *Cunoşteam de asemenea componentele esenţiale ale personalităţii lui Germán Arciniegas: bogata experienţă a vieţii şi a lumii ca ministru al educaţiei şi ambasador al ţării sale, inteligenţa subtilă şi iscoditoare, măiestria expresiei. Şi mă întrebam, cu nerăbdătoare curiozitate, care va fi rodul întîlnirii sale cu ţara noastră, cu frumuseţile ei de totdeauna şi cu împlinirile ei de azi?*

Răspunsul stă în faţa dumneavoastră, cititori români şi hispanici: seria articolelor dedicate României, publicate în cunoscutul ziar El tiempo *din Bogotá şi reproduse de marile organe de presă din Venezuela şi Ecuador. Regăsesc în ele* chipul omului aşa cum l-am cunoscut: *surîzător şi prietenos, atent şi doritor de a înţelege forma românească de umanitate — omenia — pe care a simţit-o imediat şi care formează în definitiv tema esenţială a articolelor sale. În ele, autorul face să se perinde cu neîntrecută putere evocatoare trăsături definitorii ale fiinţei noastre naţionale: latinitatea limbii române, istoria patetic-glorioasă a poporului român, comorile de artă ale trecutului. Nu uită nici împrejurările vieţii zilnice de azi, tonalitatea democratică a vieţii cetăţeneşti, larga difuzare în mase a valorilor artistice, deschiderea spre lume a spiritului şi culturii române.*

Nu doresc însă să întîrzii bucuria cititorilor de a călători în România datorită acestor pagini în care Germán Arciniegas aliază exemplar adevărul şi

continuados por Germán Arciniegas en unos libros encomiados en todo el mundo hispánico y también fuera de él. Pensaba yo en el cuadro vivo, pintoresco y aleccionador a la vez, de la Biografía del Caribe *o en el apasionante debate de* El Estudiante de la mesa redonda. *Conocía también los componentes esenciales de la personalidad de Germán Arciniegas: la amplia experiencia del mundo y de la vida como ministro de la educación y embajador de su país, la inteligencia sutil y escudriñadora, el don de la palabra feliz, acertada. Y con impaciente curiosidad me preguntaba ¿cuál será el fruto de su encuentro con nuestro país, con las bellezas perennes de Rumanía, con sus realizaciones de hoy?*

La respuesta está delante de ustedes, queridos lectores hispánicos y rumanos: la serie de artículos de Germán Arciniegas dedicados a Rumanía, publicados en el conocido periódico El Tiempo *de Bogotá y reproducidos por los grandes órganos de prensa de Venezuela y del Ecuador. Revelan ellos el rostro del autor, tal como lo conocí: sonriente y amistoso, atento y deseoso de entender la forma rumana de humanidad — la* omenia *— que intuyó inmediatamente y que forma el tema básico de sus artículos. Particularizando, Germán Arciniegas hace desfilar, con gran poder de evocación, los rasgos definidores de nuestra entidad nacional: la latinidad del idioma rumano, la historia patética y gloriosa del pueblo rumano, los tesoros del arte del pasado. Tampoco se olvida de las circunstancias de la vida actual y nos habla de la tonalidad democrática de la vida social, de la amplia difusión de los valores artísticos en las masas, de la*

frumusețea. Vreau numai să subliniez emoția autorului, mărturisită în cursul conversațiilor noastre și consemnată apoi în articole, de a afla în țara noastră o profundă cunoaștere și o entuziastă difuzare a valorilor literare latino-americane. Cu drept cuvînt, Germán Arciniegas vede în lungul șir de traduceri și studii românești consacrate autorilor latino-americani o probă elocventă a vocației umaniste a poporului nostru și a rodniciei cunoașterii reciproce.

In nobila cauză a apropierii și înțelegerii dintre popoarele român și cele latino-americane, mica mare carte a lui Germán Arciniegas este, folosind propriile sale cuvinte, un admirabil pod, spre binele și folosul unora și altora.

Prof. dr. **PAUL ALEXANDRU GEORGESCU**
de la Universitatea din București

apertura del espiritu y la cultura rumana hacia todo el mundo.

No quisiera empero que este breve Prólogo hiciera tardar la alegría de los lectores al viajar por Rumanía gracias a estas páginas donde Germán Arciniegas alia ejemplarmente la verdad y la belleza. Desearla sólo subrayar la emoción del autor, confesada durante nuestras conversaciones y consignada luego en el texto de los artículos, al encontrar en nuestro país un profundo conocimiento y una entusiasta difusión de los valores literarios latinoamericanos. Con sobrada razón, Germán Arciniegas ve en la larga lista de traducciones y estudios rumanos consagrados a los autores latinoamericanos una elocuente prueba de la vocación humanista de nuestro pueblo y de lo fértil del conocimiento recíproco.

En aras de la noble causa del acercamiento y la comprensión de los pueblos rumano y latinoamericanos, este pequeño gran libro de Germán Arciniegas constituye, para usar las mismas palabras del autor, un puente que los lía para el bien de unos y otros.

Prof. dr. **PAUL ALEXANDRU GEORGESCU**
de la Universidad de Bucarest

ROMÂNIA, ATÎT DE DEPARTE, ATÎT DE APROAPE . . .

Nimic nu pare mai departe de noi, latino-americanii, decît România. Nimic nu pare mai aproape de noi, latino-americanii, decît România. Ne desparte nu numai distanța geografică – trebuie să treci tot Oceanul Atlantic și întreaga Europă pînă să ajungi la București – ci și ceața care învăluie în imaginație națiunile rezultate din întîlnirea popoarelor băștinașe, ale căror origini se pierd în legendă, cu romanii. Cu atît mai vie este surpriza noastră, a latino-americanilor, cînd sosim în România și ne simțim ca la noi acasă într-o țară cu o limbă foarte asemănătoare cu a noastră, cu țărani care par a veni din Columbia, Mexic sau Peru și cu apropieri spirituale care sfîrșesc prin a se transforma într-o prietenie de vecini intimi.

În București te duci la piață și e același lucru ca și cum ai merge la *plaza* unei localități din America Latină. Am văzut străzi comerciale cu prăvălii care sînt transpunerea vie a multora din marile

RUMANÍA, TAN DISTANTE, TAN CERCANA . . .

Nada parece más distante de nosotros, los latinoamericanos, que Rumanía. Nada parece más cercano de nosotros, los latinoamericanos, que Rumanía. No sólo nos separa la distancia geográfica – hay que cruzar todo el Atlántico y toda Europa para llegar a Bucarest –, sino también la bruma que envuelve en la imaginación a naciones resultadas del encuentro de los pueblos aborígenes de legendario ancestro con los romanos. Tanto más viva es nuestra sorpresa al llegar a Rumanía y sentirnos como en propia casa, en un país de idioma muy semejante al nuestro, de campesinos que parecen venir de Colombia, México, el Perú y de unas aproximaciones que acaban por resolverse en amistad de íntimos vecinos.

En Bucarest se va al mercado y es lo mismo que ir a la plaza de un pueblo cualquiera de América latina. Hay calles de comercio menudo que son el vivo traslado de muchas de nuestras grandes ciudades. Subir a un tranvía o a un autobús es rodar por carreteras y avenidas con gentes idénticas

noastre orașe. Te urci într-un tramvai sau într-un autobus și străbați bulevarde și străzi cu oameni identici cu omul obișnuit al Americii noastre. Identici prin culoarea chipului, strălucirea ochilor, surîsul fin, ironie, grație... Acestei întîlniri, atît de ușoare, a noastră cu *ei*, îi corespunde aceea a *lor* cu noi. De ani de zile se publică în România traduceri ale cărților noastre și succesul lor nu s-ar putea explica fără o certă afinitate interioară. « Cartea lui Sarmiento despre Facundo, — scrie profesorul Paul Alexandru Georgescu — pitoreasca și vehementa mărturie a lui Mariano Azuela despre revoluția mexicană, romanele cu teme și atmosferă indigenă ale lui José Eustasio Rivera, Jorge Icaza și Ciro Alegría, narațiunile cu caracter social datorite lui Lillo, Teitelboim, Gravina, Varela, Carlos Falla, povestirile lui Horacio Quiroga, Coloane, romanele lui Ricardo Güiraldes și mai ales ale lui Rómulo Gallegos, sînt, toate, cunoscute cititorilor români».

Îmi amintesc că am asistat la Paris — acum vreo zece ani — la o reprezentație folclorică românească. Eram cu cîțiva prieteni latino-americani. Toți am avut aceeași impresie. Dansurile ne pătrundeau direct și adînc în suflet pe un drum nou, dar larg și liber. Cînd s-a ridicat cortina, un monumental tablou, înrămat, părea că atîrnă de peretele unui muzeu. Reprezenta plastic un grup de oameni din popor asemeni oamenilor noștri. Deodată, pictura fictivă se însuflețea, flăcăi și fete se desprindeau de pe zid și săreau pe scenă pentru a începe minunatele lor jocuri...așa cum ar fi făcut-o oamenii noștri. Era, într-o formă într-adevăr de mare

al hombre común de nuestra América. Idénticas por el color de la cara, el brillo de los ojos, la sonrisa guardada, la ironía, la gracia... A este encuentro fácil con *ellos*, corresponde el de *ellos* con nosotros. Hace años que vienen publicándose en Rumanía traducciones de libros nuestros cuya resonancia no se explicaría sin una cierta afinidad interior. "El libro de Sarmiento sobre Facundo — escribe el profesor Paul Alexandru Georgescu — el pintoresco y vehemente testimonio de Mariano Azuela acerca de la revolución mexicana, las novelas sobre temas y ambientes indígenas de José Eustasio Rivera, Jorge Icaza y Ciro Alegría, las narraciones sobre temas sociales de Lillo, Teitelboim, Gravina, Varela, Carlos, Falla, los cuentos de Horacio Quiroga, Coloane, las novelas de Ricardo Güiraldes y sobre todo de Rómulo Gallegos, son todos conocidos por los lectores rumanos".

Recuerdo haber asistido en París — hace cosa de diez años — a una representación de folklore rumano. Conmigo estaban unos cuantos amigos latinoamericanos. Todos recibimos la misma impresión. La danza nos llegaba directa y hondamente al alma, por un camino nuevo, pero ancho y libre. Al levantarse la cortina, un cuadro enmarcado parecía colgar, monumental, de la pared de un museo. Representaba, plásticamente, un grupo de pueblo que era como el pueblo nuestro. De pronto la fingida pintura se animaba, mozos y mozas iban desprendiéndose del muro y caían al escenario para danzar a maravilla ... como lo hubieran hecho los propios nuestros. Aquello era, sí, refinadísimo, completamente americano.

rafinament, un lucru foarte hispano-american. Dacă voim să judecăm apropierile prin prisma literaturii, este un fapt notoriu că mai viu și bogat este curentul român către noi cei din America hispanică, decît cel produs în sens contrar. În timp ce în România se răspîndea cunoașterea lui Sarmiento, José Eustasio Rivera, Mariano Azuela, Rómulo Gallegos, la noi poate singurul autor citit era Panait Istrati. Și dacă azi se dedică în București cursuri și seminarii pentru a aprofunda operele lui García Márquez, Miguel Ángel Asturias, Neruda, Carpentier sau Julio Cortázar, cu greu s-ar putea semnala exemple de poeți sau prozatori români care să se bucure de un tratament corespunzător în universitățile noastre. Punctul nostru de legătură cu România a fost Parisul. Și cum se întîmplă de obicei în astfel de cazuri, țara care transmite imaginile le imprimă pecetea sa în așa măsură încît uneori se șterg originile. Acesta este cazul lui Eugen Ionescu, al cărui teatru trece drept un produs al malurilor Senei, deși formația de avangardă și începutul activității literare a dramaturgului s-au petrecut în România. Un caz diferit îl prezintă Brâncuși. Este greu să se exploreze cît și pînă unde a pătruns geniul acestui sculptor în școlile moderne ale întregii Americi. Cred însă că simplitatea sa românească este și va fi marea lecție, de cea mai durabilă eficiență, pentru arta noastră latino-americană care are atîta nevoie de aceste inspirații născute din legendara lui putere de creație. De multe ori, mergînd prin București, m-am întrebat care este temeiul afinităților și apropierilor româno-latino-americane. Cele

Si hemos de juzgar los acercamientos a través de las letras, es notorio que la corriente rumana es más agil y caudalosa que la producida en sentido contrario. A tiempo que en Rumanía se difundían Sarmiento, José Eustasio Rivera, Mariano Azuela, Rómulo Gallegos, quizás el único autor rumano que se leía entre nosotros era Panait Istrati. Si hoy se dedican cursos y seminarios en Bucarest para aprofundizar en García Márquez, Miguel Ángel Asturias, Neruda, Carpentier o Julio Cortázar, difícilmente podría señalarse ejemplos de poetas o prosistas rumanos que reciban tratamiento parecido en nuestras universidades. Nuestro punto de enlace con Rumanía ha sido París. Y, como suele ocurrir en estos casos, el país que transmite las imágenes les imprime su propio sello en tal forma que a veces se borran los orígenes. Tal es el caso de Eugen Ionescu, cuyo teatro se creería un producto de las orillas del Sena, pese a que la formación vanguardista y los comienzos de la actividad literaria del dramaturgo ocurrieron en Rumania. Un caso diferente es el de Brâncuși. Es difícil explorar cuanto y hasta donde ha penetrado el genio de este escultor en las modernas escuelas de toda América. Pero su sencillez, rumana, es y será, en mi opinión, lección de la más perdurable eficacia en nuestro arte latinoamericano tan necesitado de estas inspiraciones surgidas de su gran fuerza creadora.

Muchas veces me pregunté, caminando por Bucarest, la razón de las aproximaciones y afinidades rumano-latinoamericanas. Los dos siglos de civilización romana que sentaron las bases del pueblo rumano debido a un emperador, Trajano, nacido en España,

două secole de civilizaţie romană, cînd s-au pus bazele poporului român datorită unui împărat, Traian, născut în Spania, şi cele trei secole care au transplantat în America limba şi cultura spaniolă, indică un izvor, latin, de înţelegere important, dar destul de depărtat. Latinitatea României s-a împlinit în timpurile antichităţii, iar a noastră a survenit în Renaştere... Ea se manifestă, într-un caz şi altul, printr-un fel de zbor angelic ce se simte plutind în graiul zilelor noastre. Mai recent, influenţa franceză, prin care a trecut năzuinţa noastră comună de a exprima fiinţa naţională, a fost mai mult o chestiune de accent decît de substanţă. Poate adevărul adevărat, cum ar spune un umorist brazilian, se află în reculegerea şi îmbogăţirea interioară care au prezidat, în România, ca şi în America Latină, încrucişarea unor popoare asemănătoare, imprimîndu-le sentimente şi gesturi asemănătoare pentru motive pe care unii le-ar califica drept umane şi alţii drept magice. Un discurs care ar specula teoretic asupra acestei fabuloase întîlniri s-ar lungi din cale afară. Pentru a fi mai scurt, am înfăţişat propriile mele raţionamente şi propriile mele explicaţii, în forma acestor însemnări de călătorie care relatează simplu şi firesc cum s-a oglindit în trăirea mea personală fericita comprehensiune dintre două popoare care par atît de departe şi se găsesc, de la prima întîlnire, atît de aproape.

así como los tres siglos durante los cuales se transplantó en América la lengua y la cultura española, indican una fuente, latina, de comprensión, importante pero bastante lejana. La latinidad de Rumanía se produjo en los tiempos antiguos, la nuestra sobrevino cuando el Renacimiento . . . Ella transparenta, en un caso y en otro, en un como vuelo de ángeles en nuestros idiomas. Más recientemente, la influencia francesa que atravesaron nuestros afanes de expresar nuestro ser nacional, fue más cosa de acento que de substancia. Quizás la verdad verdadera, como diría un humorista brasiliero, está en el recogimiento y la rica interiorización que han presidido, en Rumania como en América latina, el cruce de unos pueblos semejantes, imprimiéndoles sentimientos y gestos parecidos, por razones que unos dirían humanas y otros mágicas. Sería largo discurso especular sobre estos encuentros fabulosos. Para ser más breve, traté de vestir mis razonamientos y explicaciones de la forma concreta de estas notas de viaje que relatan natural y sencillamente como viví personalmente la tan feliz comprensión entre dos pueblos que parecen tan distantes y se encuentran — desde el primer encuentro — tan cercanos.

UN LATINO-AMERICAN ÎNȚELEGE APROAPE TOTUL

Pentru un latino-american care sosește în România, mai ales dacă a străbătut țări cu limbi neromanice, a deschide ziarul dimineața și a-și da seama de ce se întîmplă în lume înseamnă o bucurie glorioasă. Limbă de origine latină, româna și-a apărat cu hotărîre, de-a lungul secolelor, acest caracter specific.
Colindînd străzile, e deajuns să te oprești și să privești vitrinele pentru a-ți da seama cu ce se ocupă fiecare magazin, ce profesiune exercită cel care și-a pus un anunț pe ușa biroului. Un taxi se numește taxi ca în oricare parte a lumii, dar mai departe *el autobus* este autobus, *el tranvia* este tramvai. Și privind prin geam, din mersul acestora, observăm tot ce se poate vedea pe oricare stradă din Paris sau Madrid: fotografie, librărie, papetărie, produse alimentare, articole de sport, muzică, florărie, teatru, restaurant, cofetărie, parfumerie, bijuterii, lenjerie, farmacie... Sau la doctor, la dentist, la spital. Cînd vrei să plătești la un

UN LATINOAMERICANO ENTIENDE CASI TODO

Para un latinoamericano que llega a Rumanía, sobre todo si después de visitar países de lenguas no románicas, abrir el periódico en la mañana y darse cuenta de lo que está ocurriendo en el mundo, es la gloria. Como lengua latina, el rumano ha defendido firmemente, a través de los siglos, este carácter específico. Echando a andar por las calles, no hay que detenerse a ver las vitrinas para darse cuenta a qué se destina cada tienda, qué profesión ejerce quien tiene un anuncio a la entrada de su oficina. Un taxi es un taxi, como en cualquier parte del mundo, pero además el autobús es el *autobus* y el tranvía, el *tramvai*. Y mirando por la ventanilla, mientras viajamos en ellos, vamos encontrando lo de cualquier calle de París o de Madrid: *fotografie*, *librarie*, *papetarie*, *produse alimentare*, *articole de sport*, *muzica*, *florarie*, *teatru*, *restaurant*, *cofetarie*, *parfumerie*, *bijuterie*, *lenjerie*, *farmacie* . . . O el *doctor*, el *dentist*, el *spital*. Cuando usted va a pagar

restaurant ceri nota de plată, care chiar dacă nu este cu totul latină, este foarte elocventă pentru un vorbitor de limbă spaniolă.
Numerele sînt numere: zero, unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece...
Săptămîna este ca a noastră: luni, marţi, miercuri, joi, vineri, sîmbătă, duminică...
Şi anul la fel: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie.
Într-o revistă literară, aflu o pagină întreagă dedicată scriitorilor peruani şi în mijlocul ei se desfăşoară un capitol întreg din *Bat tobele la Rancas*, romanul lui Manuel Scorza a cărui traducere integrală este anunţată pe curînd. Cartea lui Scorza nu e uşoară ca text literar. Am citit-o în spaniolă şi acum urmăresc versiunea română cu relativă uşurinţă. Asta înseamnă: în Bucureşti nu mă simt desprins de propria noastră lume.
La originea acestor facilităţi de comunicare stă — să o spunem cu mîndrie — Traian. Acest împărat născut pe pămînt hispanic, voind să asigure pentru Roma sudul Dunării, a cucerit Dacia în felul roman: se clădiră oraşe, se construiră şosele pe tot teritoriul, se înzestră fiecare centru urban cu teatre şi terme şi se dădu ţării o limbă care pătrunse pînă în ultimele colţuri locuite de ţărani. Între 101 şi 105 se efectuă cucerirea şi timp de 160 de ani nimic nu a putut să-i mişte pe romani din Dacia. Veniră apoi goţii, slavii, turcii... dar în zece secole nimeni nu izbuti să şteargă ceea ce semănase Traian. Pe întinsul ţării, lumea continuă să vorbească limba din vremea romană. Aceasta

en un restaurante pide la cuenta es decir: la *nota de plata*, que si no es enteramente latina, no deja de ser elocuente para un hispanoparlante.
Los números son los números: *zero, unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, unsprezece, doisprezece, treisprezece*...
La semana es como la nuestra: *luni, marţi, miercuri, joi, vineri, sîmbătă, duminecă*... Y el año lo mismo: *ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie*. En un periódico literario del día encuentro que se ha dedicado todo un suplemento a escritores peruanos y en medio de una página, con gran despliegue, todo un capítulo de *Redoble por Rancas*, la novela de Manuel Scorza, cuya traducción total se anuncia para muy pronto. El libro de Scorza no es fácil como texto literario. Lo he leído en castellano y ahora sigo la versión rumana con relativa facilidad. Es decir: en Bucarest no me siento desligado de nuestro propio mundo.
En el origen de esta comunicabilidad latina está — digámoslo orgullosamente — Trajano. Este emperador nacido en tierra hispánica queriendo asegurar para Roma el sur del Danubio, conquistó la Dacia a la manera romana: se construyeron ciudades, se tendieron calzadas por todo el territorio, se dotó de teatros y termas cada centro urbano y se le dió al país una lengua que penetró hasta en los últimos repliegues campesinos. Del año 101 al 105 se hizo la conquista y durante ciento sesenta años nada movió a los romanos de Dacia. Luego vinieron los godos, los eslavos, los turcos... pero en diez siglos nadie alcanzó a borrar lo que sembró Trajano. En todo el país siguió

dovedeşte că de-a lungul veacurilor România şi-a menţinut împotriva tuturor atacurilor latinitatea cu toate consecinţele ei, deşi influenţele bizantină şi slavă au adăugat o notă magică în icoane şi în farmecul limbii.
Acum cîţiva ani, Miguel Ángel Asturias a petrecut mai multe luni în România, străbătînd-o, şi de aici a rezultat o surprinzătoare carte a sa care este un adevărat cînt dedicat noii Dacii *. Şi un profesor ca Paul Alexandru Georgescu îmi vorbeşte despre Cortázar şi Borges — ca să nu mai menţionez pe García Márquez, recent tradus — ca despre autori cu totul familiari lui, studenţilor săi şi cititorilor români care au cumpărat 50.000 de exemplare din traducerea românească a romanului *Domnul Preşedinte* de M. A. Asturias. În aceste condiţii nu a fost greu ca editorii români să lanseze traducerile unui număr impresionant de opere latino-americane ca *Doña Bárbara* de Rómulo Gallegos, *Cei de jos* de Mariano Azuela, *Vîltoarea* de José Eustasio Rivera, *Don Segundo Sombra* de Ricardo Güiraldes, *Anaconda* de Horacio Quiroga, *E necuprinsă lumea şi străină* de Ciro Alegría, *Huasipungo* de Jorge Icaza, *Pămînt nesfîrşit* de Jorge Amado, *Cuarto de despejo* de negresa Carolina María de Jesús, *Pedro Páramo* de Juan Rulfo, *Casa verde* de Mario Vargas Llosa. În *Antologia poeziei latino-americane* — un volum de 704 pagini — s-au adunat "84 de făuritori de frumuseţi lirice, de la puternicul şi înfloritul

* E vorba de cartea lui Miguel Ángel Asturias: *Rumania, su nueva imagen*, apărută în Mexic, Ed. Universităţii din Vera Cruz, 1964 şi tradusă în limba franceză sub titlul *Roumanie d'aujourd'hui*, Albin Michel, Paris, 1969.

hablando todo el mundo como en su tiempo y hasta hoy. Lo que prueba que a lo largo de los siglos, Rumanía mantuvo contra todos los embistes su latinidad con todas las consecuencias, aunque los influjos bizantinos y eslavos hayan puesto toques mágicos en los iconos de las iglesias y en el encanto del idioma.
Hace años, Miguel Ángel Asturias pasó largos meses en el interior de Rumanía y de aquí quedó un voluminoso libro suyo que es un canto a la nueva Dacia*. Y un profesor como Paul Alexandru Georgescu me habla de Cortázar o de Borges — no digamos de García Márquez recientemente traducido al rumano — como autores del todo familiares a él, a sus estudiantes y a los lectores rumanos que compraron 50.000 ejemplares de la novela de Asturias *El Señor Presidente*. En estas condiciones, no ha sido nada difícil para las editoriales lanzar en rumano *Doña Bárbara* de Rómulo Gallegos, *Los de abajo* de Mariano Azuela, *La vorágine* de José Eustasio Rivera, *Don Segundo Sombra* de Ricardo Güiraldes, *Anaconda* de Horacio Quiroga, *El mundo es ancho y ajeno* de Ciro Alegría, *Huasipungo* de Jorge Icaza, *Terra sem fin* de Jorge Amado, *Cuarto de despejo* de la negra *Carolina María de Jesús*, *Pedro Páramo* de Juan Rulfo, *Casa verde* de Mario Vargas Llosa. En la *Antología de la poesía latinoamericana* — un volumen de 704 páginas — se han reunido "84 forjadores de bellezas líricas desde el fuerte y florido Pedro de Oña hasta el jóven poeta

* Se trata del libro de M. A. Asturias: *Rumania, su nueva imagen*, publicado en 1964, en México, por la Editorial de la Universidad de Vera Cruz y traducido al francés bajo el título *Roumanie d'aujourd'hui*, Albin Michel, 1969. N.T.

Pedro de Oña la tînărul poet columbian Carlos Castro de Saavedra". În studiul său *Privire asupra poeziei hispano-americane*, profesorul Georgescu a tradus în metrul original poeme de José Joaquín Olmedo, José Eusebio Caro, José Hernández, Jorge Carrera Andrade, Arturo Capdevila și Jaime Torres Bodet. Despre César Vallejo, Nicolás Guillén şi, e de prisos să adăugăm, Pablo Neruda, se succed studii ca în oricare parte a Americii noastre. Cu aceasta se afirmă podul între limbile noastre latine şi însăşi limba românească se îmbogăţeşte şi se împrospătează spre binele unora şi altora.

colombiano Carlos Castro Saavedra". El profesor Georgescu tradujo en metro original para su estudio *Ojeada sobre la poesía hispanoamericana*, poemas de José Joaquín Olmedo, José Eusebio Caro, José Hernández, Jorge Carrera Andrade, Arturo Capdevila y Jaime Torres Bodet... De Nicolás Guillén, César Vallejo y, sobra decirlo, Pablo Neruda, los estudios se suceden como en cualquier lugar de nuestra América. Con eso se afirma el puente entre nuestras lenguas latinas y el rumano se refresca y rejuvenece, para el bien de unos y otros.

MĂNĂSTIRILE DIN MOLDOVA

LOS MONASTERIOS DE MOLDAVIA

Dacă eşti în Bucureşti şi vrei să atingi cerul cu mîna, va trebui să faci o lungă călătorie. Întîi să iei avionul — un bimotor al companiei naţionale Tarom — spre vechea capitală a Moldovei: peste patru sute de kilometri. Apoi, de la Suceava, cu automobilul, pe o şosea laterală, spre vest, pînă ajungi la Voroneţ, încă 40 de kilometri. Acolo, la Voroneţ, atingi cerul cu mîna.

Acum cinci sute de ani, Moldova clocotea de războaie. Ţara şi domnii ei trebuiau să ţină piept fie turcilor, fie polonezilor.

Şi din fiecare biruinţă răsărea o mănăstire. O bisericuţă colorată, suspendată între munţi ca un lampion japonez. Zugrăvită în întregime pe dinafară, cu streşini mari, pentru a apăra frescele de singurii duşmani vizibili: vîntul, ploaia, zăpada iernii, soarele verii . . . Şi frescele au supravieţuit veacuri şi veacuri. Biserica din Voroneţ a construit-o Ştefan cel Mare cu cîţiva ani înainte ca Cristofor Columb să traverseze Atlanticul. Abia învinsese voievodul pe turci,

Si se está en Bucarest y si se quiere tocar el cielo con las manos, tendrá que hacerse un largo viaje. Primero ir en avión — un bimotor de la compañía rumana Tarom — hacia la antigua capital de Moldavia, Suceava: más de cuatrocientos kilómetros. Luego, hacia el oeste, por una carretera lateral, hasta Voroneţ, otros cuarenta más. Allá, en Voroneţ, se toca el cielo con las manos.

Hace quinientos años, Moldavia era un hervidero de guerras. El pueblo y los príncipes de la región tenían que hacerles frente a los turcos o a los polacos. De cada victoria brotaba un monasterio. Una iglesita de colores, suspendida entre los montes, como lámpara japonesa. Pintada toda por fuera, con tejados de amplios aleros para defender los frescos de los únicos enemigos visibles: el viento, la lluvia, la nieve del invierno, el sol del verano...

Y los frescos han sobrevivido por los siglos de los siglos. La iglesita de Voroneţ la construyó Esteban el Grande, unos cuantos

cînd a și dat poruncă să se ridice lăcașul chiar acolo unde sihastrul Daniil trăise într-un schit de lemn. Biserica victoriei avea să fie de piatră. În mijlocul munților. Micuță: douăzeci și cinci de pași lungime și zece lățime. Înlăuntru încăpeau principele, familia lui și cîțiva slujitori ai domniei. Dar nici nu era nevoie să intre. Tot romanul mistic, de la Adam începînd să rupă cu plugul scoarța pămîntului, de la Abel secerînd grîul și Cain privindu-l pizmaș ... și fiecare din îndepărtații lor urmași tolănit pe caliciul unei flori — totul, totul colorat, desenat cu o simplitate atît de aproape de imaginația păstorilor și a țăranilor ... Ca în acele lăzi pictate în care se păstrează, în casele de munte, albiturile cu miros de sulfină ... Totul, totul la vedere.
Era de ajuns ca oamenii să se oprească pentru a privi biserica și pereții dezlegau limbile, iscînd povești ce nu se terminau niciodată. Și care nu s-au terminat încă. Au trecut cinci veacuri și cine ajunge la aceste mănăstiri pictate, la această biserică din Voroneț, aude poezia care îl cheamă, se oprește o clipă și nu-și mai continuă drumul. A atins cerul cu mîna.
Cum au rezistat atacurilor timpului aceste picturi de cinci secole? Desigur, minunea stă în albastrul de fond care susține aurul nimburilor, poezia tuturor legendelor.
A fost făcut cu lapis-lazuli. Mai dăinuie însă secrete care abia acum formează obiect de investigație pentru a explica ceea ce are, relativ, mai puțină importanță. Căci ceea ce interesează cu adevărat nu este să cunoști formula chimică a picturii. Ci să vezi grupul ienicerilor uluiți, cu fețele feroce, cu despotismul zugrăvit în ochi, cu tăcerea

años de que Colón cruzara el Atlántico. Acababa de vencer a los turcos y ordenó emprender la obra en el mismo lugar donde el monje Danilo había vivido en un ermita de madera. La iglesia del triunfo sería de piedra. En medio de los montes. Pequeñita: veinticinco pasos de largo, diez de ancho. Adentro, cabrían el príncipe y sus familiares y unos caballeros de la corte. Pero sobraba entrar. Toda la novela mística, desde Adán con el arado comenzando a romper la tierra y Abel segando el trigo y Caín mirándolo con recelo ... y cada uno de sus lejanos descendientes, parados sobre el cáliz de una flor— ... todo, todo coloreado, dibujado con una simplicidad tan vecina de la imaginación de pastores y campesinos... Como esos cofres pintados en donde se guarda la ropa perfumada a meliloto, en las cabañas... Todo, todo a la vista. Bastaba detenerse a ver la iglesia y las paredes desataban la lengua, contando historias que nunca terminaban. Que no han terminado. Han pasado cinco siglos y quien llega a estos monasterios pintados, a esta iglesita de colores de Voroneț, oye la poesía que le llama, se detiene un instante y ya no sigue. Ha tocado el cielo con las manos.
¿Cómo ha resistido a todos los embates del tiempo esta pintura de cinco siglos? Desde luego, son los azules del fondo la maravilla que sostiene los oros de las aureolas, la poesía de todas las leyendas. Se hicieron con lapiz-lázuli. Pero hay aún secretos que ahora se investigan para explicar lo que relativamente tiene menos importancia. Lo que interesa de veras no es tanto conocer la fórmula química de la pintura, sino ver el grupo de los genízaros asombrados con sus caras feroces, el despotismo pintado en

care le strînge buzele, cu pompa inutilă a costumelor înflorate, cu bonete conice ca nişte căpăţîni de zahăr din carton colorat. Să vezi îngerul cu trompeta care anunţă judecata de apoi, să-i vezi aripile viorii, tunica verde şi albastră, chipul smead prins în cercul de aur. Sfîntul Toma şi toţi apostolii, fiecare în mînă cu cartea sau sulul de pergament, aşezaţi pe jeţuri impunătoare, îmbrăcate cu stofe înflorate sau cu geometrii de culoare roz, azur, verde, castanie . . . Tunicile cu falduri gotice . . . Feţele, mîinile, picioarele arse de soare ca acelea ale locuitorilor din părţile muntoase ale Moldovei . . . şi înapoi, spre amvon, mulţimea îngerilor cu aripile multicolore strînse, cu lancea sprijinită în pămînt şi nimburile care, la distanţă, se pierd într-o mare de aur.
Dacă vreodată o biserică s-a înveşmîntat în sărbătoare, basm şi vrajă, aceasta a fost Voroneţul din Moldova. Aici istoriile sacre au prins să zboare. Şi s-a produs minunea că nici lumina, nici apa, nici zăpada, nici soarele, nici vara, nici noaptea, nici vîntul, nici timpul, nici uitarea nu au putut să facă să se piardă aceste pagini pictate în munţii româneşti de mîinile sublime ale unor meşteri primitivi.

los ojos, el silencio apretándoles los labios, la pompa inútil en sus trajes de flores, en sus gorros de cucurucho, como pasteles de trapo. Ver al ángel de la trompeta que anuncia el juicio, las alas de iris, la túnica verde y azul, la cara morena entre el círculo de oro. Santo Tomás y todos los apóstoles, cada cual con su rollo o libro en la mano, sentados en el escaño más rico, forrado con tela de flores o geometrías rosas, celestes, verdes, marrones... Las túnicas plegadas a lo gótico... Los rostros, las manos, los pies tostados poe el sol como los montañeses de Moldavia... y detrás, en la tribuna, la muchedumbre de los ángeles, las alas multicolores plegadas, cada uno con su lanza en reposo y las aureolas que se pierden en la distancia en un mar de oro. Si alguna vez en el mundo una iglesita se vistió de fiesta, cuento y encanto, fue en Voronet de Moldavia. Aquí se echaron a vuelo las historias sagradas. Y se produjo el milagro de que ni la luz, ni el agua, ni la nieve, ni el sol, ni el verano, ni la noche, ni el viento, ni el tiempo, ni el olvido echaron a perder esas páginas pintadas en el corazón de los montes de Rumanía por las manos sublimes de unos maestros primitivos.

ÎN PARADISUL ICOANELOR

În Bucureşti, după fiecare colţ te întîmpină cîte o biserică micuţă ca o bijuterie, cu cele mai frumoase porţi de lemn sculptat din lume. Înlăuntru, Fecioare, Sfinţi Gheorghe, sfinţi Nicolae cu bărbi cînepii, abia izbutesc să-şi vadă capetele din peisaje, feloane, cai, dragoni, lună şi sori ferecaţi în argint. În sfeşnice cu multiple braţe, ard lumînări subţiri — creioane de ceară. Preoţii pe care îi vedem pe stradă cu bonete negre şi sutane nocturne, intră în biserică şi ies pe porţile iconostasului înveşmîntaţi în odăjdii de aur, ca nişte apariţii magice.
În aceste sanctuarii ortodoxe se împletesc Orientul şi Occidentul ca oasele şi carnea în om, ca sufletul şi trupul în creştin, ca ficţiunea şi realitatea în lume, ca aerul şi lumina în atmosfera ce ne înconjoară.
Cînd biserica se află în mijlocul unei grădini, florile Bucureştiului o duc de minune. Nu lipsesc mîinile care să le stropească, să le îngrijească, să le cureţe,

EN EL PARAÍSO DE LOS ICONOS

En Bucarest, a la vuelta de cada esquina, sale al encuentro al paseúnte una iglesita de juguete, con las puertas de madera labrada más bellas del mundo. Adentro, Madonas, San Jorges, San Nicolases de las barbas de lino, que apenas asoman la cabeza entre paisajes, casullas, caballos, dragones, lunas, y soles de plata repujada. En candeleros de mil bocas, velas delgadas — lápices de cera. Los sacerdotes que vemos en la calle — cofias negras, sotanas nocturnas — en la iglesia entran y salen por las puertas del iconostasio — todos de seda, todos de oro — como apariciones mágicas. En estos santuarios ortodoxos, van entretejidos Oriente y Occidente como la carne y los huesos en el hombre, como el cuerpo y el alma en el cristiano, como la ficción y la realidad en el mundo, como el aire y la luz en el ambiente.
Cuando la iglesia está en medio de un jardín, las flores de Bucarest se dan mejor: hay alguna mano que las cuida, las limpia, para que todos las contemplen. El pórtico

pentru ca toţi să le contemple frumuseţea. Portalul e de coloane de piatră sculptată ca în altarele baroce spaniole. Coloane înflorate de la postament la capitel, iar pe capitele, păsări, ghirlande, cavalerul care ia în suliţă balaurul, toată imaginara pădure mistică. Înainte de a intra în biserică, vizitatorul o poate vedea dintr-un balcon care îi oferă plăcerea unei lanterne magice. Privind spre bolta pictată, va vedea, în culori, îngeri şi heruvimi, soarele, luna şi stelele, pe Tatăl ceresc sub arcul curcubeului . . . iar atîrnînd de tavan, coşuleţe de argint cu luminiţe în pocale roşii. Aceasta nu înseamnă nimic faţă de frumuseţea porţilor de lemn simplu, nelăcuit, lucrat cu aceeaşi perfecţiune ca fildeşul de pe scoarţele cărţilor de rugăciuni. Dai la o parte una din aripile *porţii şi intri, pentru a o răsfoi, în* cartea misterului.

Înlăuntru afli sau pereţii şi bolţile zugrăvite sau şirul de icoane enorme de argint cu luciri de lună la lumina lumînărilor, înfipte în perniţe de nisip, ace mari de ceară cu capetele în flăcări. Peste icoane trece uneori o boare de poezie sensibilă chiar celui mai necredincios. Sfînta Treime a lui Pîrvu Mutu ar putea fi un exemplu incomparabil. Treimea atît de iubită în bisericile ortodoxe este aceea a Filoxeniei lui Adam şi a Cinei din Mamvri: trei îngeri se aşază la masă cu aripile abia întinse. Zboară, da, şi se opresc cu mîinile pe coşul cu fructe, peste cupele de aur. Cele trei capete se înclină, cele trei priviri se pierd în spaţiul gol, pe care îl umplu de duioşie. Pe vîrful picioarelor, merge prin aer graţia bizantină. Culorile puţin

es de columnas de piedra labradas como los altares barrocos españoles. ~~Columnas~~ floridas desde la base al capitel y en los capiteles pájaros, guirnaldas, el caballero que alancea el dragón, la mística floresta imaginaria. Antes de entrar al templo, el visitante lo puede ver desde un balcón que le proporciona el placer de una linterna mágica. Mirando el techo, verá en colores ángeles y querubines, el sol, la luna y las estrellas, el Padre Eterno bajo el arco iris. . . y colgando, canastillas de plata con lucecillas en vasos rojos. Todo lo cual es nada antes las puertas de madera desnuda, sin barniz, labradas con la misma perfección que los marfiles en las tapas de los libros de horas. Se empuja una de las alas de la puerta y se entra a volver hojas en el libro del misterio.

Adentro o son las paredes, las bóvedas pintadas, o las series de iconos, enormes, donde la plata alunada brilla a la luz de las velas, alfileteros de cera que son como cabezas en llamas. Por los iconos corre a veces un viento de poesía para mover al más incrédulo. La trinidad de Pîrvu Mutu, sería ejemplar incomparable. Esta Trinidad, la bienamada en los templos ortodoxos, es la de la Philoxenia de Adam o de la Cena de Mamvri: tres ángeles se sientan a la mesa, las alas apenas desplegadas. Vuelan, sí, y se detienen, las manos sobre las cestas de frutas, sobre las copas de oro. Las tres cabezas se inclinan, las tres miradas se pierden en el vacío y lo llenan de ternura. En punta de pies camina por el aire la gracia bizantina. Los colores, apenas desteñidos, mantienen el encanto.

Cuando estamos dentro de la iglesita — una de las tres más vecinas al Hanu-Manuc

spălate de vreme, păstrează încîntarea.
Cînd ieşim afară din biserică — una din cele trei aproape de Hanul Manuc care ne adăposteşte — vedem un grup de enoriaşi care înconjoară pe preot. Pe o masă, tăvi cu colaci şi colivă, o farfurie mare cu orez cu lapte şi scorţişoară presărată şi alte bunătăţi care primesc binecuvîntarea. Nouă zile după ce are loc o înmormîntare, familia dă o masă pentru rude şi prieteni şi acelaşi lucru se întîmplă şi la celelalte prăznuiri.
Un prieten ne explică: « Noi nu atacăm biserica. Religia e destinată a muri de moarte naturală. Din acestea nu va mai fi nimic în viitor. Dar bisericile vor rămîne ca muzee. Sînt mărturiile unei arte care a izbutit să producă adevărate capodopere şi pentru aceasta trebuie conservate. Multe porţi au de pe acum un loc deosebit în muzee, multe icoane, multe biblii lucrate cu perfecţie de miniaturişti. Cînd toate acestea vor rămîne ca testimoniul unor epoci depăşite, bisericile însele vor fi vizitate de curioşii care iubesc arta ».

donde nos alojamos — vemos un grupo de feligreses que rodean al sacerdote. Sobre una mesa, cestas de bizcochos y tortas, un gran plato con arroz de leche y otras delicias que se bendicen. Nueve días después de que ocurre un funeral, la familia da una cena para los parientes y amigos, y lo mismo hace en varios aniversarios.
Un amigo nos explica: « Nosotros no atacamos a la iglesia. La religión está destinada a ir muriendo de muerte natural. De eso, ya no habrá nada en el futuro. Pero las iglesias han de quedar como museos. Son testimonios de un arte que ha llegado a producir obras maestras y por eso hay que conservarlas. Ya hay muchas puertas que están en destacado lugar, en los museos, así como muchos iconos, muchas biblias, trabajadas con perfección por los miniaturistas. Cuando todo eso quede como testimonio de épocas ya superadas, las iglesias mismas serán visitadas por los curiosos que aman el arte ».

COIFUL DE AUR DE LA POIANA COŢOFENEŞTI

Muzeul de istorie a R.S.R. din Bucureşti are o comoară pe care o vizitezi pe vîrful picioarelor. Între minunile sale se află coiful de aur de la Poiana Coţofeneşti, descoperit în 1929. Cu patru secole înainte de era noastră, exista într-o anumită regiune a României un popor de adoratori ai soarelui. Omul care va fi purtat, în atît de îndepărtate vremi, acest coif, va fi arătat ca un papă cu tiară, sau ca regele Angliei cu coroana ceremonială, investit cu o splendoare divină care lasă muţi de admiraţie azi pe copiii de şcoală cînd vizitează sala tezaurului. Cu priviri în care stăruie poate ceva din acelea ale bunicilor lor ţărani, ei se văd la porţile de aur ale legendei fabuloase.

Coiful nu este decît o parte din tezaur. În enorma sală subterană, sînt talere, brăţări, inele, coroane . . . Un reflex al bijuteriilor lui Tutan-Kamon, al vreunei săli din Muzeul de aur din Bogotá, al bogăţiilor incaşe de la Mujica expuse la Lima. Există aici o broşă cu cap de vultur demnă ca să

EL CASCO DE ORO DE POIANA COŢOFENEŞTI

El Museo de Historia de la República Socialista Rumanía de Bucarest tiene un tesoro que se visita en punta de pies. Entre sus maravillas está el casco de oro de Poiana Coţofeneşti, descubierto en 1929. Cuatro siglos antes de Cristo, había en cierta región de Rumanía un pueblo de adoradores del sol. El hombre que llevaría, en tan remotas edades, este casco se vería, como un Papa con la tiara, como el rey de Inglaterra con la corona ceremonial, tocado de un esplendor divino que deja mudos hoy a los niños de las escuelas cuando llegan a la sala del tesoro. Con miradas en las que persiste quizás algo de las de sus abuelos campesinos, ellos se ven a la puerta de oro de la leyenda fabulosa.

El casco no es sino una parte del tesoro. En la enorme sale subterránea hay platos, brazaletes, anillos, coronas... Un reflejo de las joyas de Tutan-Kamon, de alguna sala del Museo de Oro de Bogotá, de las riquezas incaicas de Mujica en Lima. Hay un broche con una cabeza de águila digno de

încerce duplicarea ei Cartier sau Tiffany. Aceste podoabe ale tuturor timpurilor uimesc astăzi aşa cum au uimit acum douăzeci şi ceva de veacuri. Încă nu a venit ziua cînd ochii omului să privească cu indiferenţă bijuteriile dintr-un metal atins de splendoarea solară.
Coiful nu pare un simbol războinic, ci o misterioasă cheie a secretelor sacerdotale. Pentru război e fierul, pentru imaginaţie, aurul. Potrivit pe tîmple şi deschis spre frunte, acest divin obiect arată pe ambele laturi scene de sacrificiu proprii tuturor religiilor antice şi în faţă, sub o coafură stilizată în creţuri de aur, a doua frunte a sacerdotului — sacerdotul avea o frunte cu două etaje — se suprapunea celei umane, adăugîndu-i alţi ochi ca pentru a vedea de două ori pe cei supuşi cîrmuirii religioase. Muzeul este o fereastră deschisă asupra trecutului şi acest trecut seduce pe copil, pe omul matur, pe bătrîn. Nimeni nu s-ar încumeta să o închidă. Cine pătrunde în această casă deschisă tuturor simte că acest somptuos palat e al poporului şi pentru popor. România socialistă nu îngroapă podoabele, ci le pune la îndemîna omului comun. Nu există candelabre mai splendide, nici marmore şi bronzuri mai strălucitoare, nici cornişe de aur atît de respectate ca în teatrele de aici, în sălile de concert, în biserici, în vechile mînăstiri deschise publicului sau chiar în locuri de utilitate tehnică, precum staţiile metroului din Moscova. La orice s-ar putea renunţa, dar nu la frumuseţea coifului de aur.
Nu toţi vizitatorii ajung pînă la tezaurul păstrat în muzeu oarecum la o parte. Trebuie să-l găseşti sau să scrutezi cu atenţie ghidurile. Nu există destulă

que traten de duplicarlo Cartier o Tiffany. Y estos adornos lujosos de todos los tiempos maravillan hoy, como maravillaron hace veintitantos siglos. Todavía no ha llegado el día en que los ojos del hombre miren con indiferencia las joyas de un metal tocado del esplendor solar.
El casco no parece símbolo guerrero, sino misteriosa clave de los secretos sacerdotales. Para la guerra está el hierro, para la imaginación, el oro. Ajustado sobre las sienes, y abierto sobre la frente, este divino tocado muestra en los lados escenas de sacrificios propios de todas las religiones antiguas y delante, bajo una cabellera estilizada en crespos de oro, la segunda frente del sacerdote — el sacerdote tenía una frente de dos pisos: sobre la puramente humana estaba superpuesta la otra, con otros ojos, como para ver dos veces a los hombres sometidos al gobierno religioso. El museo es ventana abierta sobre el pasado y ese pasado seduce al niño, seduce al hombre maduro, seduce al viejo. No hay quien se atreva a clausurarlo. Quien llega a esta casa abierta a todo el mundo, siente que este suntuoso palacio es del pueblo y para el pueblo. La Rumanía socialista se complace no en enterrar las galas sino ponerlas al alcance del hombre común y no hay arañas de luz tan esplendorosas, ni mármoles y bronces tan brillantes, ni cornisas de oro tan respetadas como en los teatros, las salas de conciertos, los museos, las iglesias, los viejos monasterios abiertos al público e incluso en sitios de utilidad técnica, como en las estaciones del metro de Moscú. A todo podríase renunciarse, menos al casco de oro.

publicitate despre el. Aceasta nu înseamnă că atunci cînd îl descoperi, nu observi că o mulţime de români, începînd cu copii în vîrstă de şcoală, trec pe aici şi privesc cu aceeaşi reculegere şi veneraţie aceste obiecte făurite de strămoşii lor de demult. Cei care adorau soarele. Ca şi cum soarele încă ar fi demn de adoraţie.

No todos los visitantes extranjeros llegan hasta el tesoro, un tanto recatado, del Museo. Hay que encontrarlo o escudriñar con atención las guías. No hay libros o folletos que lo publiquen. Pero esto no quiere decir que al descubrirlo no se advierte una muchedumbre de rumanos que desde la escuela pasan por ahí, y que miran siempre con el mismo recogimiento y veneración, estos objetos forjados por sus antiguísimos abuelos. Los que adoraban el sol. Como si todavía fuera adorable el sol.

MARELE HAN MANUC

Hotelul Intercontinental din Bucureşti este la fel de nou şi strălucitor ca cel mai bun hotel din lume de categoria lui. Lido poate să figureze de asemenea între hotelurile de lux din Paris sau Londra. Dar dacă vrei să te simţi în România, atunci e preferabil să locuieşti la Hanul Manuc, în a cărui curte interioară, mare cît de patru ori *patio*-ul unei mînăstiri din Bogotá, vei putea auzi, fără să-ţi forţezi prea mult imaginaţia, zarva rădvanelor şi diligenţelor, tropotul cailor potcoviţi care scot scîntei din caldarîm cînd îi opresc vizitii vînjoşi. Dînd acest sfat, nu fac reclamă nici unei societăţi hoteliere. Lido, Intercontinental, ca şi Hanul Manuc sau oricare alt hotel, han, motel sau cabană sînt întreprinderile statului.
Bineînţeles la Hanul Manuc strălucesc prin absenţă scările de marmoră, pereţii acoperiţi cu oglinzi şi alte europenisme de la Intercontinental sau Lido. Aici, totul e de lemn, de piatră sau cărămidă. Un parter, un etaj şi acoperişurile. Mai

HANU-MANUC, LA GRAN POSADA

El Hotel Intercontinental de Bucarest es tan flamante como el mejor de los de su género en el mundo. El Lido quedaría muy bien entre los de lujo de París o Londres. Pero si lo que usted quiere es sentirse en Rumanía, váyase a la gran posada, el Hanu-Manuc, en cuyo patio grande como cuatro veces el de un convento de Bogotá, oirá, sin mayor esfuerzo de la imaginación, entrar carretas y diligencias, y el eco de los troncos de caballos que, con las patas herradas, levantarían chispas en las piedras al parar, frenados por los rudos aurigas. Con este consejo, no estoy haciéndole publicidad a ninguna empresa de hoteles. El Lido y el Intercontinental, como Hanu-Manuc o cualquier hotel, fonda, posada o paradero, son negocio del estado. En Hanu-Manuc — este es obvio — brillan por su ausencia escaleras de mármol, paredes de espejos, u otras europeidades del Intercontinental o del Lido. Una planta baja, un primer piso y los tejados. Aquí todo es de palo, de piedra, de ladrillo.

ales acoperişurile. Cenuşii şi ţărăneşti, trebuie să le priveşti de două ori ca să te convingi că nu sînt acoperişuri de paie, ci, de şindrilă. Au, amplificat, acelaşi aspect ca bisericuţele şi colibele satelor din Maramureş, Banat, Suceava, care au fost aduse şi montate din nou într-unul din marile parcuri ale Bucureştiului, în forma unui muzeu în aer liber, Muzeul Satului. Sub aceste acoperişuri de şindrilă unde ferăstruicile odăilor mansardate se ivesc ca piepturi de porumbei, coridoare largi dau ocolul curţii interioare formînd un fel de prispă ţărănească lungă de sute de metri, cu arhitectură de lemn împodobit cu ornamente florale. Noaptea, îngrijitoarele toarnă ceară peste ceară pe parchetul pe care îl lasă pînă la urmă strălucitor, impecabil, mirosind a miere. Dacă vîntul suflă din răsputeri şi totuşi nici o încheietură a hanului nu scîrţîie, e o minune săvîrşită de maeştrii care au condus această operă de mare dulgherie. Însă cheia dormitorului poate scîrţîi puţin, pentru ca să iasă şi mai mult în relief farmecul încăperilor acoperite toate cu covoare orientale, pline de scrinuri, paturi, scaune, lăzi ţărăneşti, din lemn de tei mirositor care îl fac pe oaspe să se simtă un ţăran înstărit într-un palat primitiv.

Trebuie să ieşi seara sau noaptea pe balcoanele etajului de sus pentru a vedea în curte două, trei, patru sute de clienţi bînd bere, devorînd pui fripţi, lucrînd serios, cu cuţitele, în fripturi. Hanul Manuc se află la zece paşi de piaţă şi nimic mai firesc, pentru clienţi şi vînzători, să ia, la terminarea treburilor, o bere. Cîntăreţii la acordeon sau vioară

Sobre todo los tejados. Grises y campesinos, hay que verlos dos y tres veces hasta convencerse de que no son techos paja, sino tejados. Tienen, magnificado, el mismo aspecto que las iglesitas y chozas de las aldeas de Maramureş, de Banat, de Suceava, que, sacadas de sus montañas, se han llevado a uno de los grandes parques de Bucarest, en forma de un museo al aire, el Museo de la Aldea. Y bajo estos tejados, en donde las ventanillas de los desvanes asoman como pechos de paloma, los anchos corredores dan vuelta al patio como balcón pueblerino, de cientos de metros, en arquitectura de madera florida. Las criadas en la noche, echan cera y cera y cera y brillan los entablados hasta dejarlos impecables, olorosos a miel. Si brama el viento y la posada no cruje, es por maravilla de los maestros que han dirigido este obra de gran carpintería. Pero la llave de la alcoba puede rechinar, para que salte a la vista el encanto de cada cuarto, todo cubierto de tapices orientales, con alacenas, camas, sillas, arcones de aldea, olorosos a tilo, que hacen sentir al huésped campesino rico en palacio primitivo.

Hay que asomarse en la tarde o en la noche a los corredores de la planta baja, para ver en el fondo del patio doscientos, trescientos, cuatrocientos parroquianos bebiendo cerveza, devorando pollos, trabajando con los cuchillos en los asados. Hanu-Manuc está a diez pasos del mercado y nada más natural sino atravesar la calle y parar parroquianos y vendedores a tomar cerveza. Músicos de acordéon y cuerdas pasan por entre las mesas. En una carreta de colores se venden chaquetas de cuero. Al

trec printre mese. Pe un cărucior colorat se vînd haine de piele. În curtea hanului vin familii care serbează aniversări, nunţi sau botezuri. La etajul de sus saloanele restaurantului, foarte spaţioase, dau spre balcoane. Aici ar putea să se urce cei de jos, care vin din piaţă căci bariere nu există, dar curtea de jos îi atrage ca un fragment încă viu al trecutului. În curte, jos, ar putea coborî şi coboară eventual personaje importante, înalţi funcţionari, ambasadori, vizitatori străini, dar aceştia aproape totdeauna preferă balcoanele pentru a vedea mai bine mesele lungi din *patio* care adună în jurul lor cîte douăzeci-treizeci de membri ai unei familii cu numeroasele lor rude, sau grupuri mici de trei sau patru cetăţeni care încă nu admit doctrina că un om poate să se aşeze la masă fără să păstreze pălăria. Locuind la Hanul Manuc, vezi cum iese în culori, ca într-o decalcare, cea mai pitorească Românie. Este ca şi cum ai vedea Flandra prin Bruegel. Hanul Manuc are tot ce doreşti, e un palat durat de tîmplari iscusiţi şi în care te aşezi în pat şi te crezi un rege al munţilor. Şi dacă vîntul progresului trece prin această curte uimitor de funcţională, el aduce de asemenea, amintirea diligenţelor şi caleştelor cu jupîniţe frumoase şi cai focoşi.

patio llegan las familias que celebran aniversarios, bodas o bautizos. En la planta alta, los comedores de salones inmensos dan al balcón. Allá podrían subir los del mercado porque barreras no existen, pero el patio atrae como un trozo todavía vigente del pasado. Al patio podrían bajar y bajan eventualmente personajes importantes, altos funcionarios, embajadores, visitantes extranjeros, pero casi siempre prefieren al balcón para ver mejor las largas masas del patio que congregan a veinte o treinta parientes de una gran familia o pequeños grupos de tres o cuatro ciudadanos que no admiten todavía la doctrina de que un hombre puede sentarse a la mesa sin guardar puesto su sombrero. Estando en Hanu-Manuc, va saliendo en colores, como en calcomanía, la más pintoresca Rumanía. Es como ver a Flandes a través de Bruegel. Hanu-Manuc lo tiene todo, es un palacio de carpintería, en donde usted se mete a la cama y se cree un rey de la montaña. Y si el viento del progreso pasa por este patio estupendamente funcional, también trae el recuerdo de las diligencias y calesas de las hermosas señoritas, tiradas por fogosos caballos.

BRÂNCUȘI, OUL ȘI COLOANA

La intrarea în Muzeul de arte frumoase din București se află o operă a lui Brâncuși. Prietenul care mă însoțește îmi dă o versiune a întîlnirii dintre Rodin și Brâncuși, așa cum se povestește în România și așa cum probabil s-a petrecut. Brâncuși împlinise 28 de ani și venea să descopere Parisul. Cel dintîi lucru: vizita de rigoare la Rodin. Rodin, în 1904, era un Dumnezeu. Picasso vremii sale. Brâncuși un țăran nestrujit. Maestrul arătă românului uluit bronzuri, marmore, desene. Românul deschidea ochii mari și tăcea. Venea să studieze sculptura? Da. Puțin sau mai nimic îi povesti despre viața sa. Fiu de țăran, născut într-un cătun, Hobița, în mijlocul munților, în apropierea mănăstirii Tismana care se odihnește ca o pasăre pe un pisc stîncos de unde țîșnește o cascadă, Brâncuși a avut din adolescență pasiunea de a cutreera locurile. A visat fără îndoială la ce îl întîmpina: munți, pietre, apă, cerul liber. La 18 ani intra într-o școală de meserii unde putea lucra lemnul și își

BRÂNCUȘI, EL HUEVO Y LA COLUMNA

Al entrar al Museo de Bellas Artes de Bucarest, en el vestíbulo, se halla una muestra de Brâncuși. El amigo que me acompaña me da la versión del encuentro de Rodin y Brâncuși, tal como se cuenta en Rumanía y como debió de ocurrir. Brâncuși contaba ya 28 años y llegaba a descubrir a París. Lo primero, la visita de rigor: Rodin. Rodin, en 1904, era el dios. El Picasso de su tiempo. Brâncuși, un campesino sin desbrozar. El maestro fue enseñando al rumano deslumbrado bronces, mármoles, dibujos. El rumano abría los ojos y callaba. ¿Venía a estudiar escultura? Poco o nada le dijo de su vida. Hijo de un campesino, nacido en una diminuta aldea, Hobița, en medio de las montañas, en las cercanías del monasterio de Tismana, que como un pájaro descansa sobre el pico de una roca de donde brota una cascada, Brâncuși fue un muchaho aficionado al andar los caminos. Por fuerza tenía que soñar en lo que le salía al encuentro: en el monte, la piedra, el agua, el cielo

descoperă destinul. Trece la şcoala de Belle arte din Bucureşti, iar cînd împlineşte 27 de ani începe să colinde Europa. Făcuse ceva? îl întrebă Rodin. Adusese vreo piesă pe care să i-o arate? Da, spuse Brâncuşi, « am adus o sculptură ». Şi dintr-un fel de traistă, învelită în ziare, scoase o piatră. O puse în mîinile maestrului. Era o piatră scoasă din rîu, lustruită de ape. Un ou perfect. Fu rîndul lui Rodin în acea clipă, să rămînă tăcut. Bătrînul înţelese. În ţăranul din faţa lui descoperi ceva. Doi ani mai tîrziu, Rodin îi propuse lui Brâncuşi să lucreze cu el. Cui altcuiva putea să i se ofere un prilej mai însemnat de afirmare? Timid, dar hotărît, Brâncuşi se scuză şi nu acceptă invitaţia. Pe deasupra oricărei ispite, îşi apăra independenţa. Nu va lucra cu nimeni.
Brâncuşi figurează în toate muzeele lumii, dar mai cu seamă în acela de artă modernă din Paris. Aici se află reconstituirea atelierului său, un număr din operele sale de toţi cunoscute şi catalogarea: Brâncuşi, sculptor francez, născut în România. O dată ce ai vizitat acest muzeu din Bucureşti, calificarea se rectifică: Brâncuşi, sculptor român care a trăit în Paris fără a se supune vreunei influenţe. Căci nu a fost numai tentaţia lui Rodin; s-au adăugat apoi aceea a cubiştilor, a lui Picasso, a tuturor curentelor de avangardă care nu au izbutit să-l ducă cu ele. Oul din prima zi explică totul: acolo, în el, era embrionul, nucleul, ovalul ideal şi concret din care au ieşit bronzuri şi marmore şi lustruitele figuri spaţiale care de la distanţă învederează pecetea artei sale. Brâncuşi a fost ca prima piatră pe care a arătat-o lui Rodin. Ca şi cum el însuşi ar fi simţit limba apei,

abierto. Ya de 18 años, entró a una escuela de ebanistería en Craiova donde descubrió su destino... Pasó a la escuela de Bellas Artes de Bucarest. De 27 años echó a andar por Europa. ¿Había hecho algo? ¿Traía una pieza que pudiera mostrarle a Rodin? Sí, le dijo, "He traído una escultura". Y de una bolsa, envuelta en periódicos, sacó una piedra. La puso en las manos del maestro. Era una piedra sacada del río, pulida por el agua. Un huevo perfecto. Rodin fue en ese momento quien se quedó mudo. El viejo comprendió. Descubrió en el campesinote algo. Dos años después, Rodin propuso a Brâncuşi que trabajara con él. ?A quién otro pudo ofrecérsele oportunidad mejor? Brâncuşi, tímida pero decididamente, se excusó y declinó la invitación. Por sobre toda tentación, defendía su independencia. No iba a trabajar con nadie.
Brâncuşi figura en todos los museos del mundo, pero sobre todo en el de arte moderno de París. En éste está la reconstrucción de su taller, una cantidad de esas obras que todos conocemos y la clasificación: Brâncuşi, escultor francés, nacido en Rumanía. Visto Brâncuşi en este museo de Bucarest se rectifica: Brâncuşi, escultor rumano que vivió en Paris sin entregarse. Porque no fue únicamente la tentación de Rodin: fue la de los cubistas, la de Picasso, la de todas las corrientes de vanguardia que no pudieron llevárselo. El huevo del primer día lo explicaba todo: ahí estaba el embrión, el núcleo, el huevo original, el óvalo ideal y concreto de donde salieron bronces y mármoles y pulidísimas figuras espaciales, que a distancia denuncian su arte. Brâncuşi fue como la

şuvoiul cascadei din preajma mănăstirii Tismana, rostogolindu-l, şlefuindu-l, prefăcîndu-l dintr-o piatră colţuroasă desprinsă din stîncile ascuţite, în acest ou menit a fi văzut la o meandră liniştită de rîu, în transparenţa vadului. Ţăranul nestrujit care ajunse la Paris la începuturile secolului, străbătuse tot drumul de la munţii semeţi la perfecţiunea ovalului ideal. Toate acestea sînt adunate într-un monument ce se află într-un cimitir al Parisului: la mormîntul pictorului Rousseau, *Vameşul.* Acolo este sculptat un poem de Apollinaire şi *Himera* lui Brâncuşi, lucrată cu barda.
În Carpaţii româneşti, la Tîrgu-Jiu, se păstrează, ca o nepreţuită comoară de artă, cîteva opere de artă care nu pot fi văzute decît acolo sau în paginile ilustrate *ale istoriilor de artă modernă. Sînt* opere care îşi află locul potrivit numai în Tîrgu-Jiu pentru că acesta e ţinutul copilăriei lui Brâncuşi. S-au plăsmuit la sfîrşitul primului război mondial cînd trebuia să se cînte într-un fel sacrificiul soldaţilor ale căror vieţi fuseseră secerate. Operele sînt cioplite din tăcere şi speranţă. Cine nu şi le aminteşte, să le caute în vreo carte. În ele, simplicitatea lui Brâncuşi se exprimă cu accentele poetice cele mai adînci şi tăcute. Masa rotundă a tăcerii — această masă-piatră care abia se ridică de la pămînt între un cerc de douăsprezece scaune de piatră (par două jumătăţi de ou care se unesc prin capetele opuse) — este într-un colţ al parcului, o invitaţie la tăcere. Apoi *Poarta Îmbrăţişării* — arc al triumfului fraternal fără nici o figură care să rupă frumuseţea liniştită. Dar pe deasupra tuturor, faimoasa *Coloană a*

primera piedra que enseñó a Rodin. Como si el mismo hubiera sentido la lengua del agua, la de la cascada del monasterio de Tismana, lamiéndolo, convirtiéndolo de un canto rodado de las peñas, en ese huevo que habrá que ver al fondo de un remanso, en el lecho de un río. El campesinote que llegó a París a comienzos del siglo había hecho todo el camino de la montaña brava a la perfección del óvalo ideal. Todo esto queda reunido en un monumento de cierto cementerio de París: la tumba del "aduanero" Rousseau; allí está esculpido un poema de Apollinaire y la Quimera de Brâncuşi tallada a la hacha.
En los Cárpatos rumanos, en Tîrgu Jiu, se conservan como gran tesoro del arte, unas cuantas obras que sólo se ven o allí o en las páginas ilustradas de todas las historias del arte moderno. Son obras que *sólo están bien en Tîrgu Jiu*, porque esa es la comarca de la infancia de Brâncuşi. Se erigieron cuando, al final de la primera guerra mundial, había que cantar en alguna forma a los soldados del país cuyas vidas fueron arrasadas. Las obras son talladas en silencio y esperanza. Quien no las recuerde, búsquelas en algún libro. Es ahí donde la simplicidad de Brâncuşi se expresa con los acentos poéticos más callados y más hondos. La Mesa redonda del silencio — esa mesa de piedra que apenas se levanta de la tierra entre un círculo de doce sillas de piedra (parecen dos mitades de huevos que se unen por los extremos) — es, en un rincón del parque, la invitación a callar. Luego, la Puerta del Abrazo — arco del triunfo fraternal, sin ninguna figura que rompa la belleza tranquila. Pero sobre todo la famosa Columna de la Gratitud Infinita, en acero dorado. Sube finísima a una altura de

Recunoştinţei infinite, în oţel aurit. Urcă, subţire ca lujerul, la o înălţime de 29 de metri: o spirală care nu cunoaşte sfîrşit. Este opusul Columnei lui Traian. Aceasta a transcris în piatră istoria cuceririi Daciei de către romani: tipare ale acestei părţi a monumentalei cronici pot fi văzute în muzeul din Bucureşti şi ele sînt prezente în memoria fiecărui român. Coloana lui Brâncuşi are subţirimea ţîşniturii unui izvor, este şurubul fără sfîrşit al speranţei. Rotindu-se în stîlpul aurit, năzuinţa se subţiază, se proiectează spre infinit.

29 metros: una espiral que no tiene fin. Es lo opuesto de la columna de Trajano. En ésta, quedó labrada la historia de la conquista de Dacia por los Romanos: los moldes de esta parte de esa crónica monumental se pueden ver en el Museo de Bucarest y los tiene en la memoria todo rumano. La columna de Brâncuşi tiene la fineza de un surtidor, es el tornillo sin fin de la esperanza. Girando en la vara dorada, se adelgaza la ilusión, se proyecta hacia el infinito.

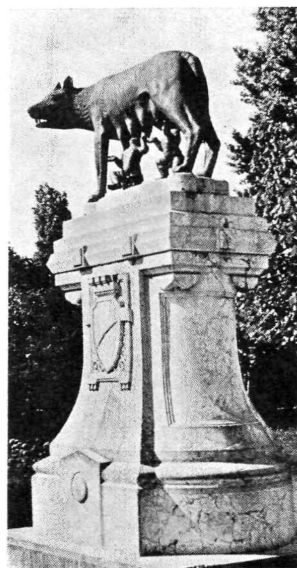
ILUSTRAȚII

ILUSTRACIONES

Sarmisegetuza — *Ruinele amfiteatrului roman*
La Sarmisegetuza *romana* — *Las ruinas del anfiteatro*

Adamclisi — *Macheta monumentului Tropaeum Traiani*
Adamclisi — *Reconstitución reducida del monumento Tropaeum Trajani*

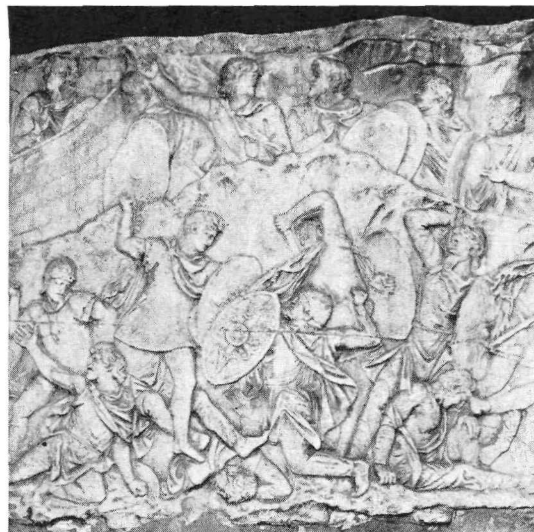
București — *Monumentul Lupoaica Romei*
Bucarest — *El monumento de la Loba, símbolo de Roma*

Adamclisi — *Ruinele cetății romane*

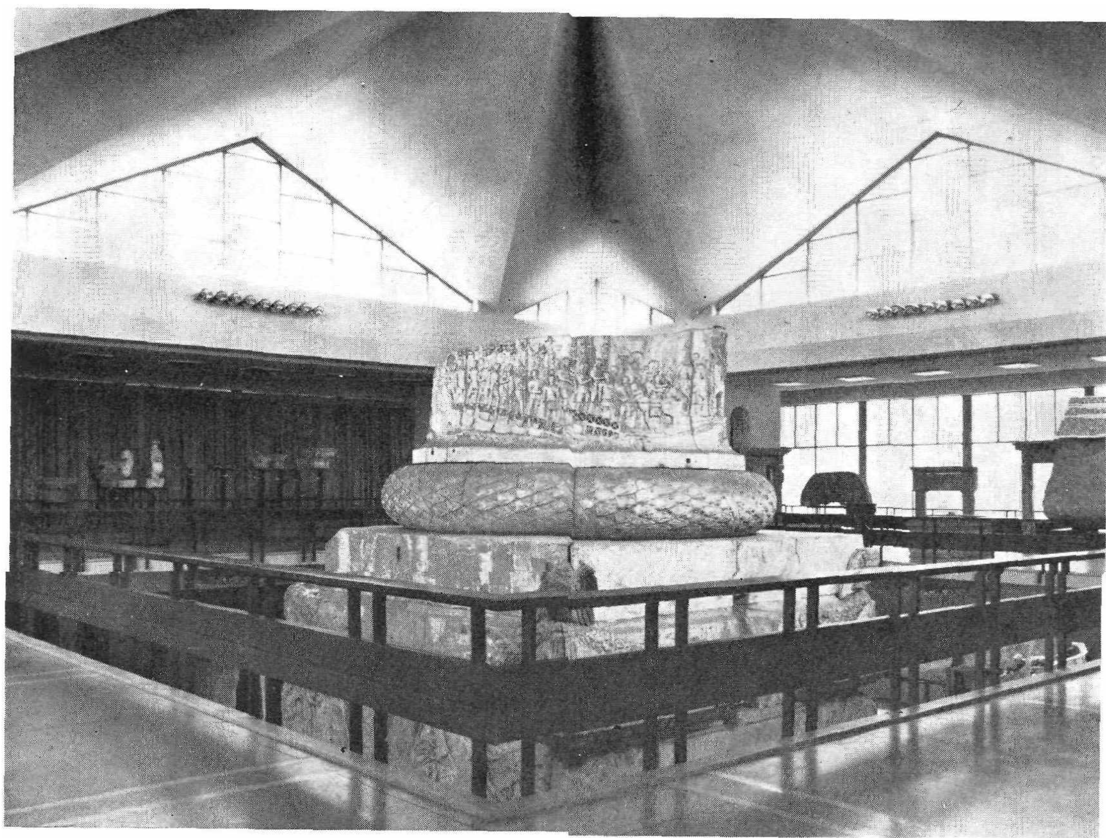
Adamclisi — *Las ruinas de la fortaleza romana*

Bucuresti — *Muzeul de istorie a R.S.R. (fragmente din Columna lui Traian)*

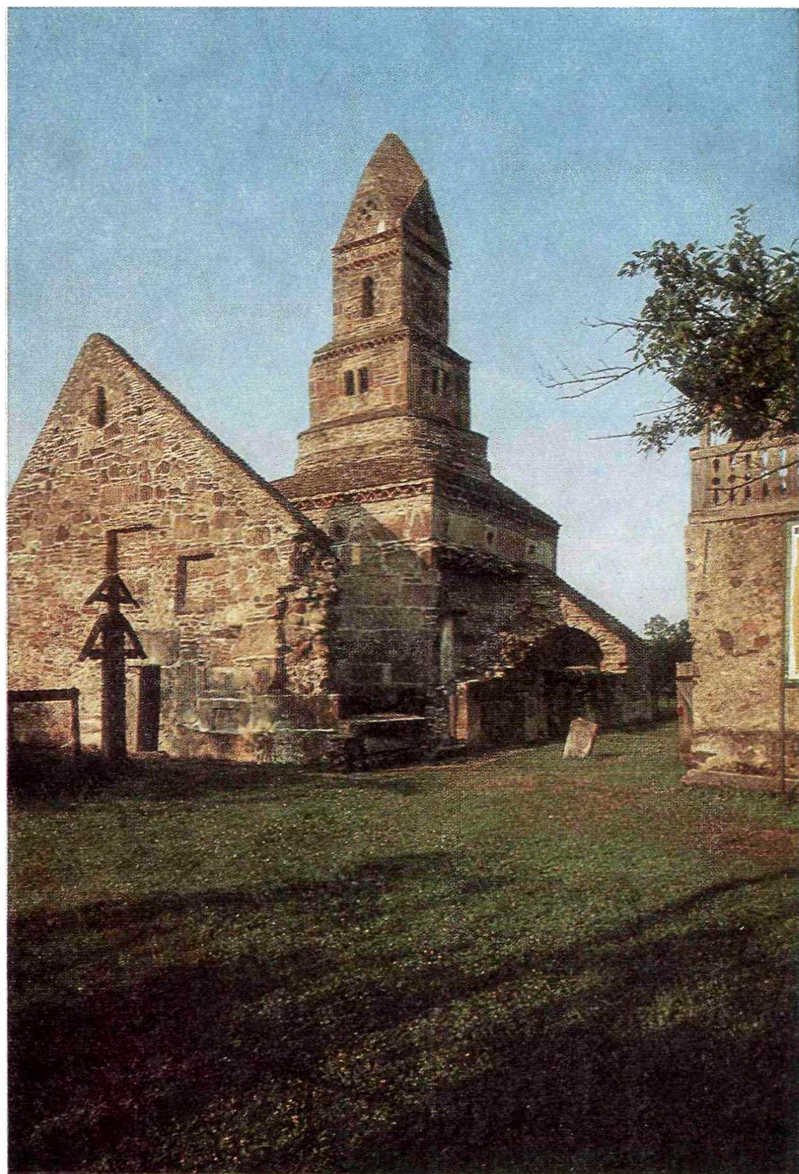
Bucarest — *El Museo de Historia de la República Socialista de Rumania (fragmentos de la Columna de Trajano)*

Bucureşti — *Muzeul de istorie a R.S.R. (Columna lui Traian — detaliu)*
Bucarest — *El Museo de Historia (La Columna de Trajano — detalle)*

Drobeta-Turnu Severin — *Ruinele Podului lui Traian*
Drobeta-Turnu Severin — *Las ruinas del Puente de Trajano*

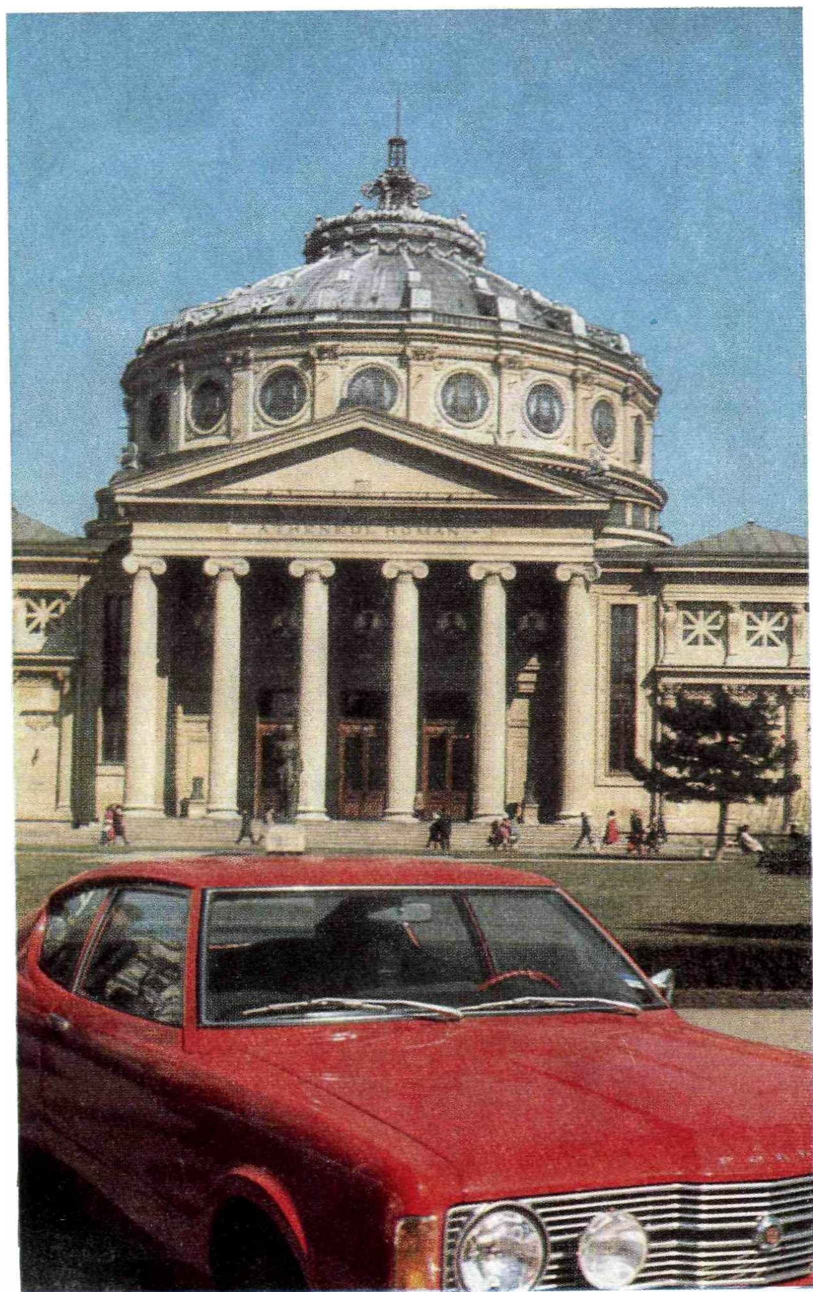
Biserica din Densuş
La iglesia de Densuş

București — *Hanul Manuc — noaptea*
Bucarest — *La posada Manuc, de noche*

București — *Biserica Crețulescu*
Bucarest — *La iglesia Cretzulescu*

București —
Ateneul român

Bucarest —
El Ateneo rumano

Bucureşti — *Muzeul de istorie a R.S.R. (Coiful de la Coţofeneşti)*

Bucarest — *El Museo de Historia (El casco de oro de Coţofeneşti)*

Bucuresti — *Muzeul de istorie a R.S.R.*

Bucarest — *El Museo de Historia de la República Socialista de Rumania*

Bucureşti — *Hotel Intercontinental*
Bucarest — *El Hotel Intercontinental*

Bucureşti — *Piaţa Naţiunilor Unite*
Bucarest — *La Plaza de las Naciones Unidas*

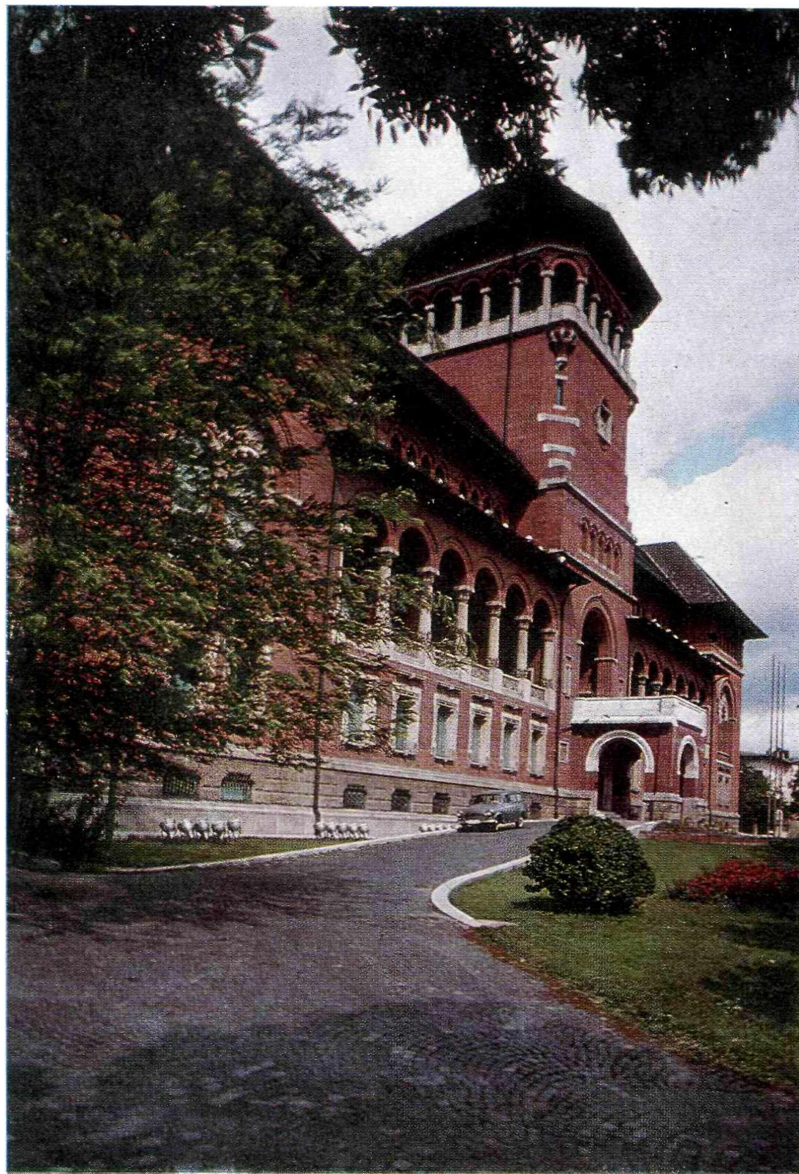
București — *Cartierul Balta Albă*

Bucarest — *El barrio nuevo Balta Alba*

Bucureşti — *Muzeul de istorie al Municipiului*

Bucarest — *El Museo de Historia de la ciudad de Bucarest*

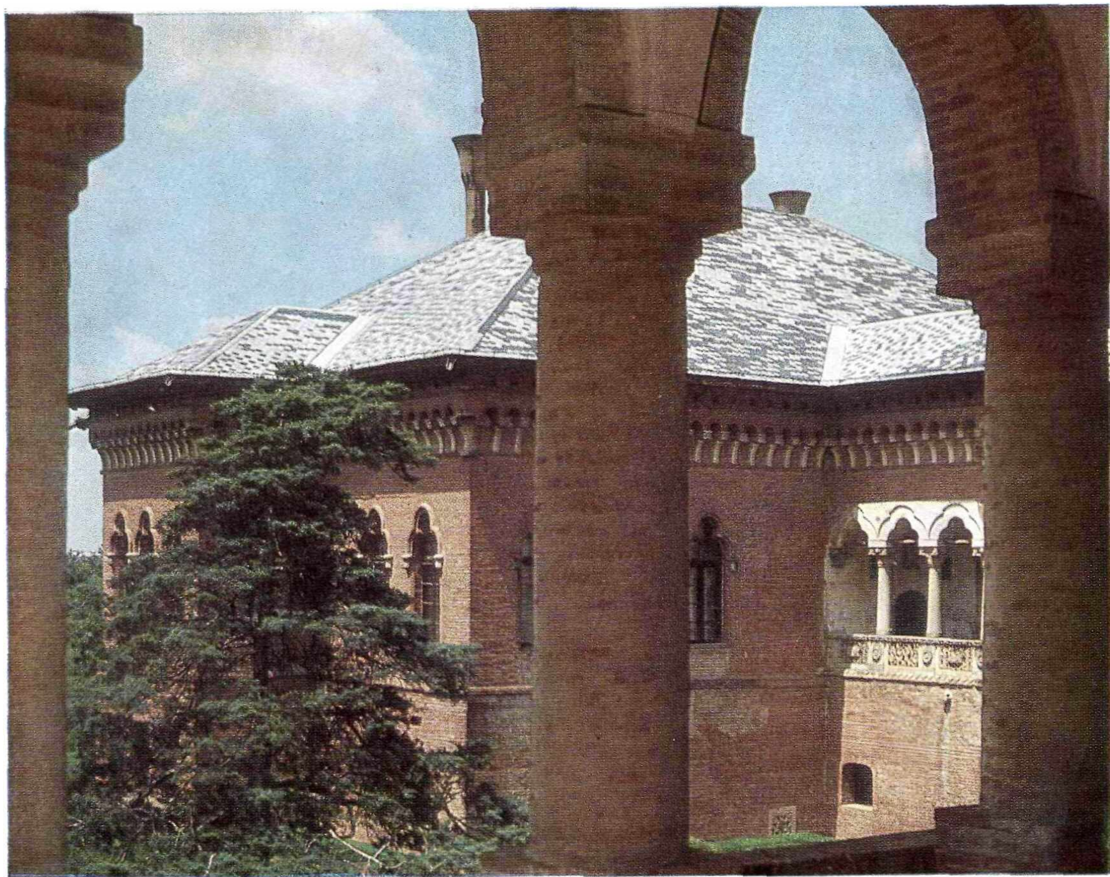

Bucureşti — *Muzeul de istorie a Partidului Comunist, a mişcării revoluţionare şi democratice din România*

Bucarest — *El Museo de Historia del Partido Comunista, del movimiento revolucionario y democrático de Rumania*

București — *Parcul Libertății*
Bucarest — *El Parque de la Libertad*

Bucureşti — *Palatul Mogoşoaia*
Bucarest — *El Palacio Mogoşoaia*

Bucureşti – *Muzeul Satului*
Bucarest – *El Museo de la Aldea*

Bucureşti — *Aeroportul internaţional Otopeni*
Bucarest — *El aeropuerto internacional de Otopeni*

Mănăstirea Sucevița

El monasterio Sucevitza

Mănăstirea Voroneț
El monasterio Voronetz

Mănăstirea Voroneț (frescă exterioară — detaliu)

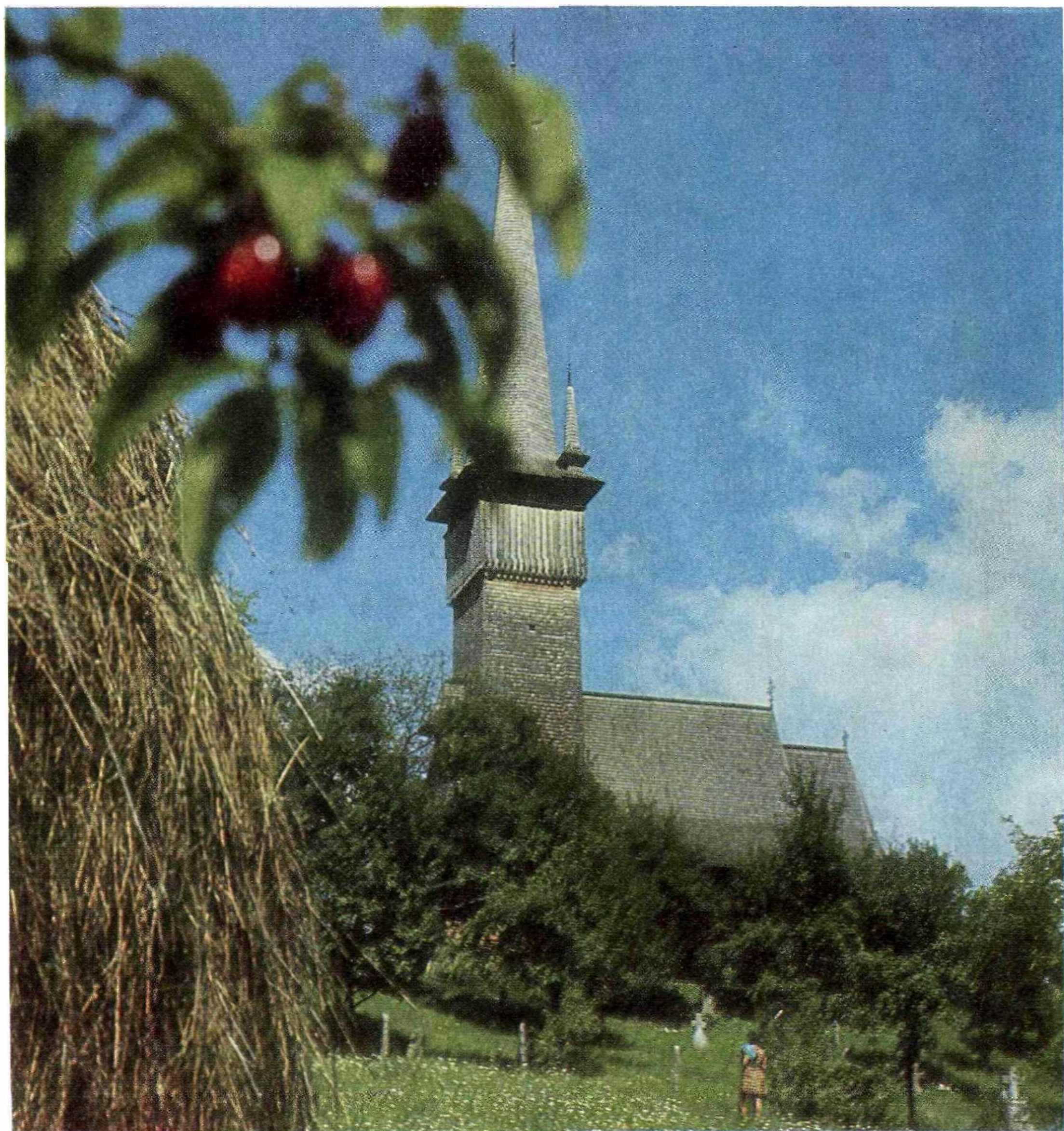
El monasterio Voronetz (detalle de los frescos murales exteriores)

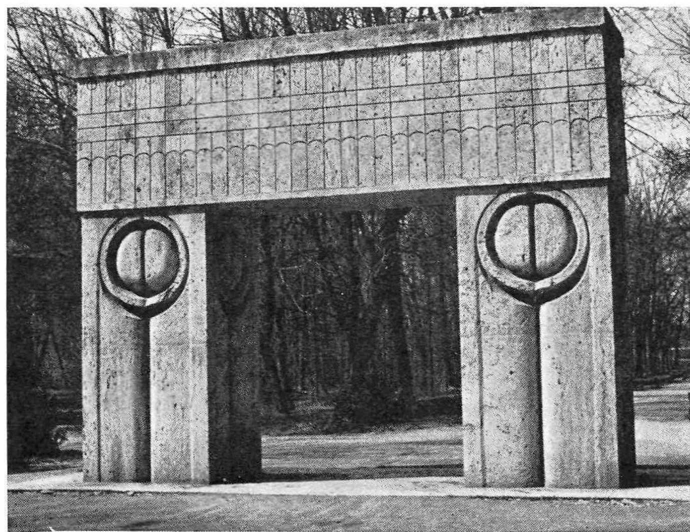
Mănăstirea Neamț
El monasterio Neamtz

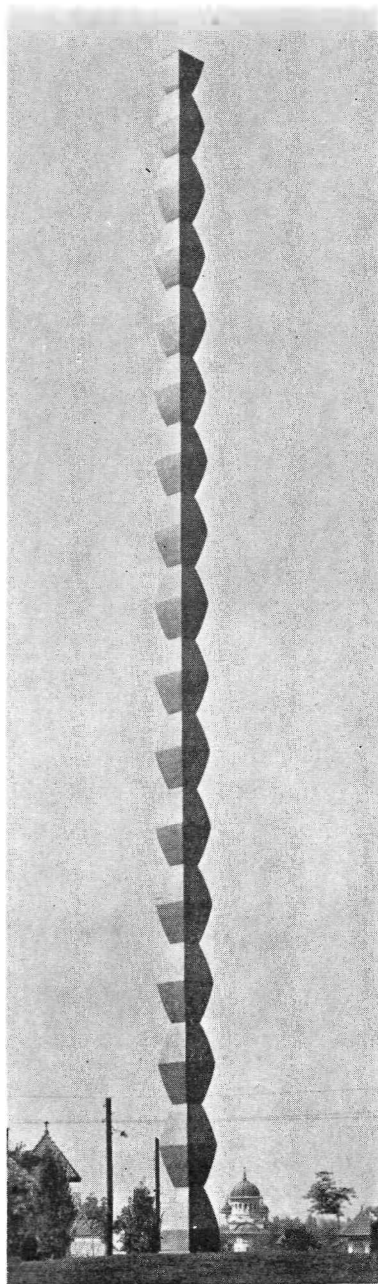
Mănăstirea Horezu
El monasterio Horezu

Biserica din lemn din Plopiş
La iglesia de madera de Plopiş

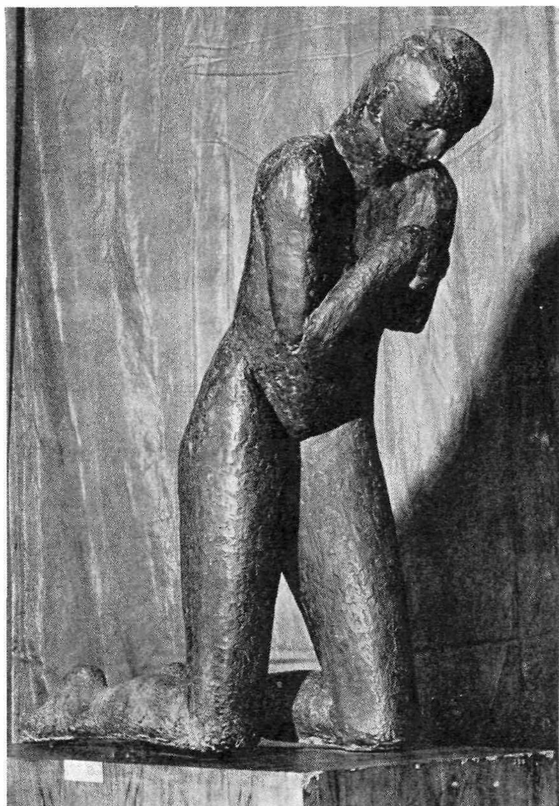

Tg. Jiu — *C. Brâncuşi — Poarta Sărutului*
Tg. Jiu — *C. Brâncuşi — La Puerta del Beso*

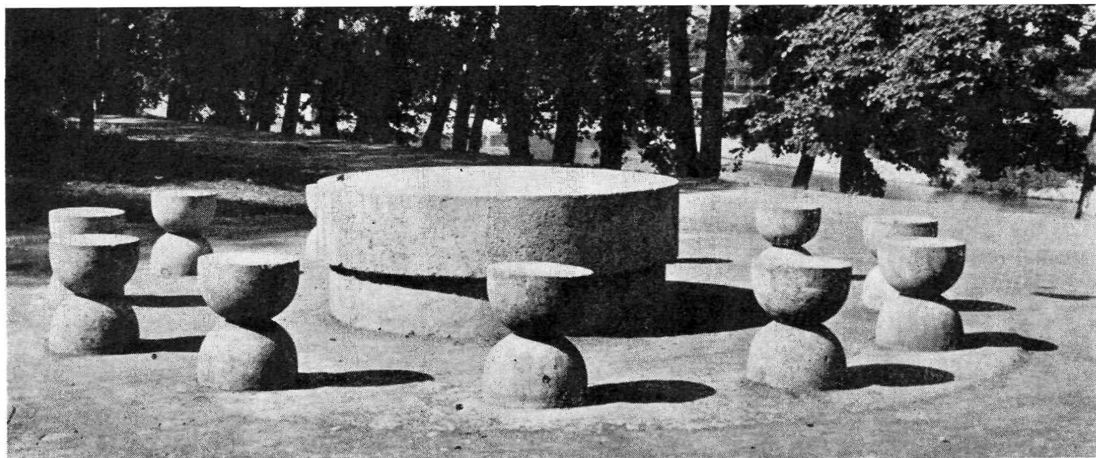

Tg. Jiu — *C. Brâncuşi — Coloana infinitului*
Tg. Jiu — *C. Brâncuşi — La Columna del Infinito*

C. Brâncuşi — Rugăciunea
C. Brâncuşi — La Oracion

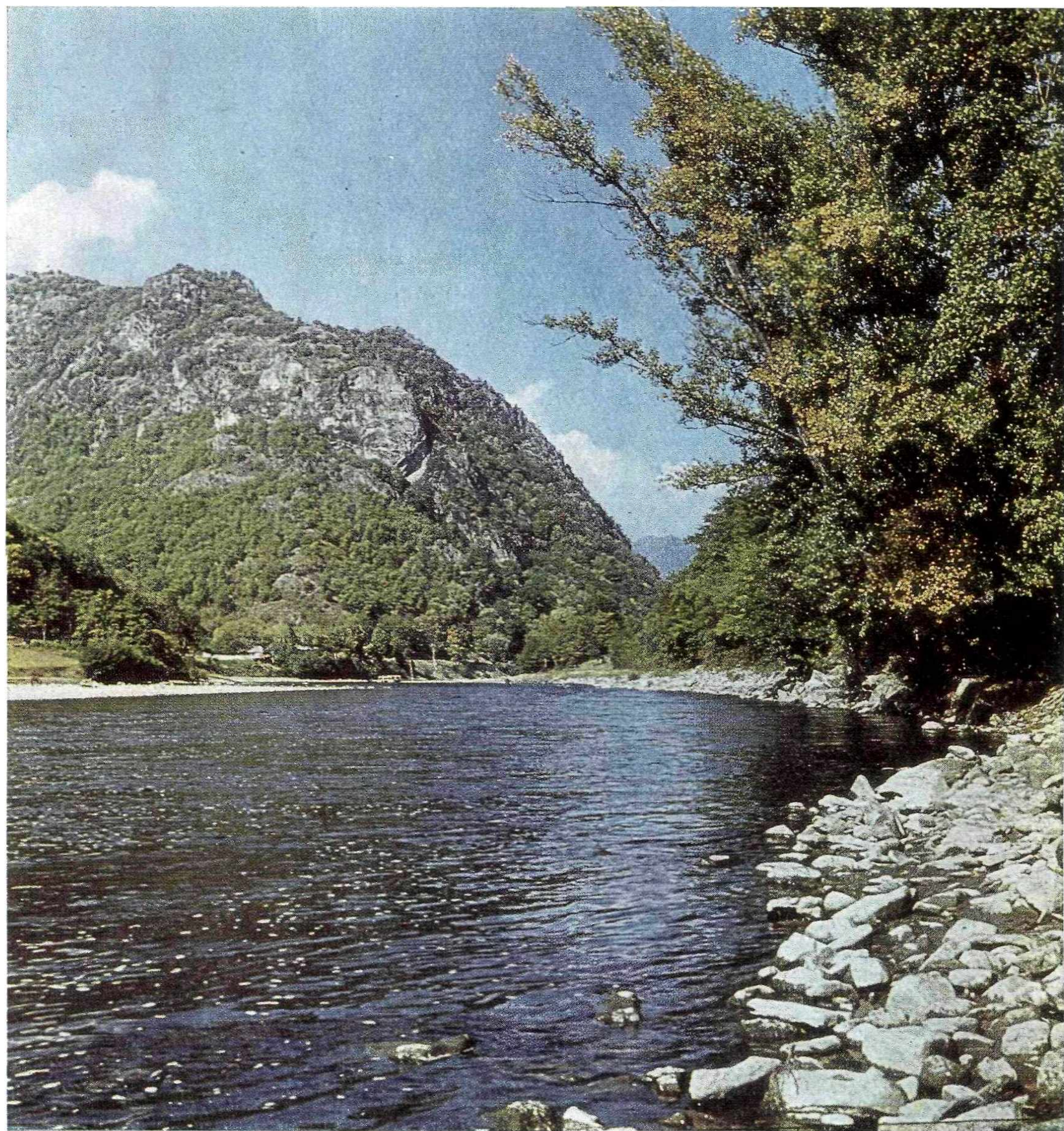
Tg. Jiu — *C. Brâncuşi -- Masa tăcerii*
Tg. Jiu — *C. Brâncuşi — La Mesa del Silencio*

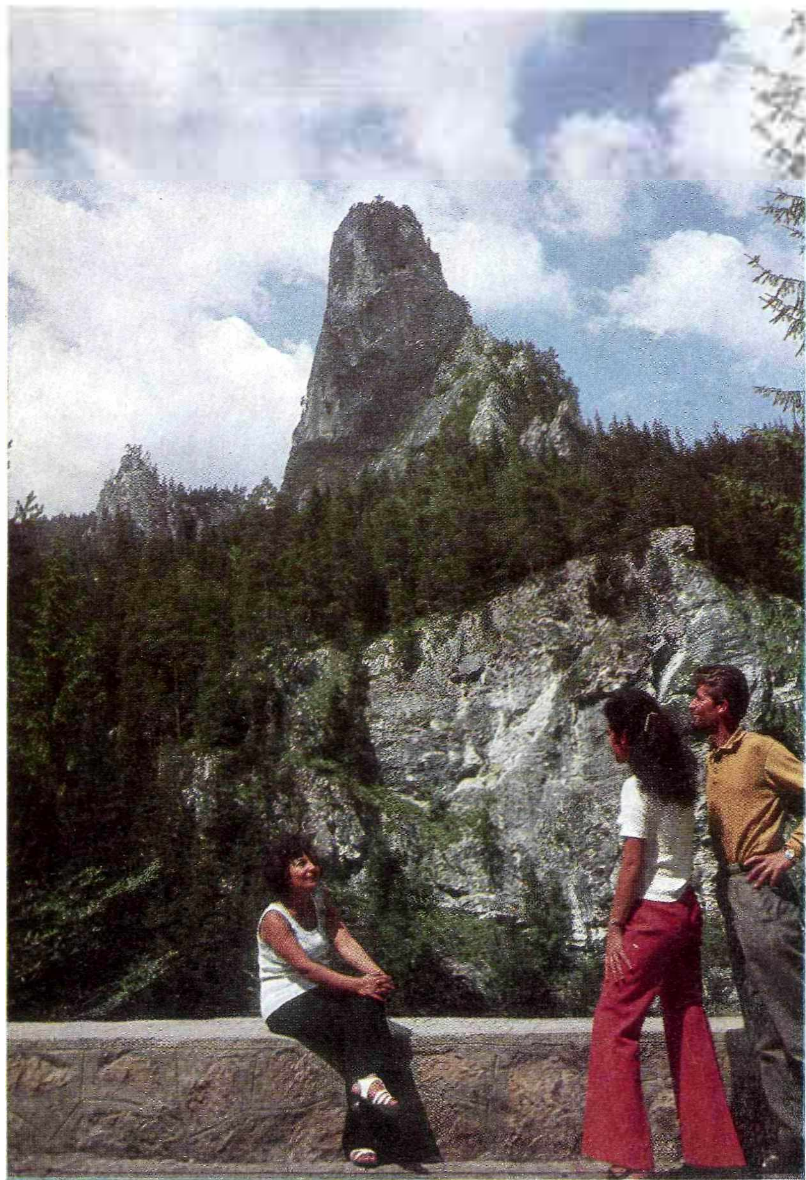

Stațiunea Venus
La estación balnearia Venus

Stațiunea Neptun — Olimp
La estación balnearia Neptuno — Olimpo

Valea Oltului
El valle del Olt

Cheile Bicazului

Los barrancos de Bicaz

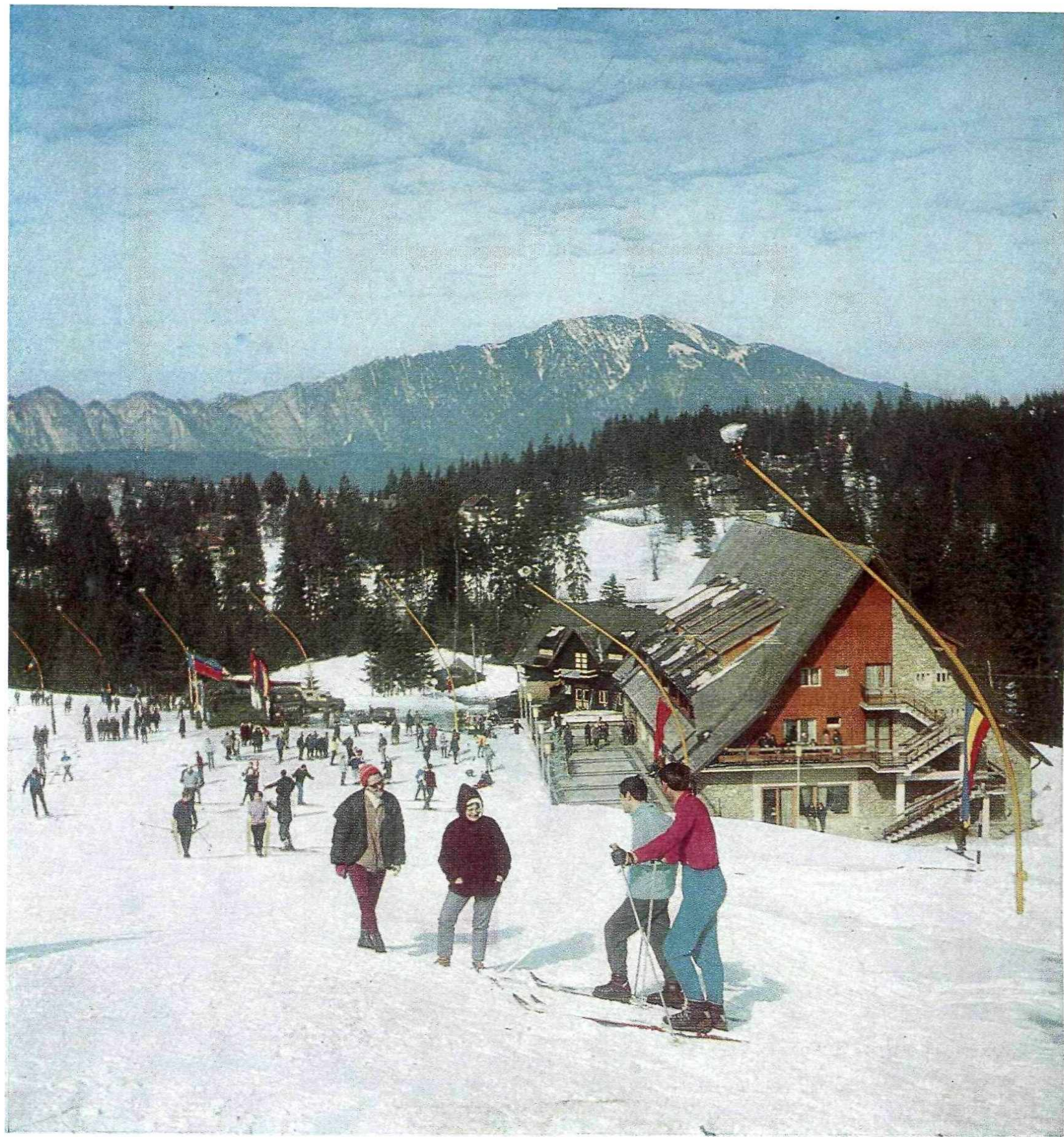

Stațiunea Predeal
La estación climatérica de Predeal

Vidraru — *Barajul şi lacul de acumulare*

Vidraru — *La represa y el lago de acumulación*

Predeal — *Cabana Clăbucet*

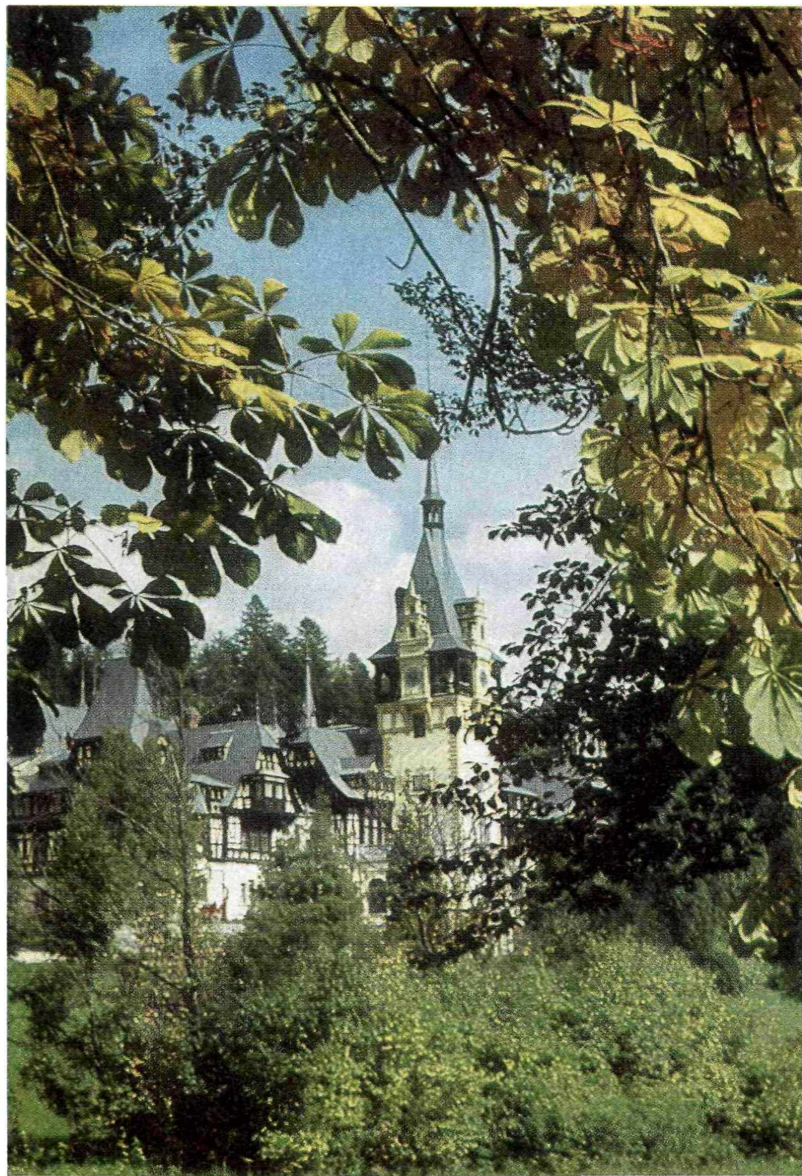
Predeal — *La cabaña de Clăbucet*

Cula de la Măldărăşti
La torre de Măldărăşti

Castelul Bran
El Castillo de Bran

Castelul Peleș
El Castillo Peleș de Sinaia

Dans folcloric românesc
Baile folklórico rumano

Redactor: M. Stratulat
Tehnoredactor: P. Popescu

★

Apărut: 1974; Tiraj: 1600 exemplare
Bun de tipar: 13 aprilie 1974

★

Coli editură 3,92
Coli de tipar: 1,5 + 37 planșe

★

Tiparul executat sub comanda nr. 2605
la Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică"
București

EDITURA PENTRU TURISM

Lei 16,50